БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

44-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД УНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 291 (11277) | 1966 оной декабриин 11, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ХҮНЭЙ ШЭМЭГ— АЖАЛ

АЖАЛ. Хэды гүнзэгы удхатай үгэб даа! Ажал хэнгүйгөөр ажаһуу-[ла]ын, амидархын аргагүй. Тиимэл хадаа ажал гээшэ манай обществын хүн [б]үхэнэй эдлэхэ эрхэнүүдэй нэгэн боложо, Совет Конституци соо бэшэг-[д]энхэй.

Мүнөө Совет засагай байгуулагдаһаар таби шахуу жэл соо оло мил-[ли]он ажалшадаймнай үнэн сэхэ, шэн зоригто ажалаар ямар ехэ амжалтын [т]үйлагдаһаниие бүхы дэлхэйн хүн зон атаархан харана. Энэ ажалайнгаа [ү]рэ дүнгөөр өөһэдөөшье омогорхонобди. Хамтын ажалай хаба шадал ха-[р]уулан, коммунизм тээшэ шууд дабшажа ябаһан совет хүнүүд лэ.

Түүхын сагаар бодоходо үнишье бэшэхэнэ үнгэрһэн түрүүшын табан [ж]элнүүдэй туршада ажалша арадаймнай хүсөөр манай орондо социализм [б]айгуулагдаа. Анха түрүүн автомобиль гаргаһан түрүүшын «АМО» [з]аводһоо эхилээд хүсэ ехэтэ металлургическа завод, электростанцинууд [ол]он газарта урган бодоо. Эдэ бүгэдэ тэрэ үеын ажалай габьягай дүн. [Эс]эгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай һүүлдэ совет арадай хэһэн ажа-[л]ай алхамууд баһал эли тодо. Ангар, Енисей мүрэнүүдые амалан, асари [ех]э хүсэтэй электростанцинуудые бариһан, замбуулинай дайдаар ниидэ-[ж]э эхилһэн, шэнэ газар эдлэжэ орооһо таряа ургуулһан, адууһа малаа [ул]ам олоор үсхэбэрилһэн совет хүнүүдэй ажалай амжалтаар баясангүй [я]ажа болохо аал.

Эдэ бүхы хүгжэлтэ, түйлалта хадаа совет хүнүүдэй хэжэ байһан [аж]алай аша үрэ. Ерээдүйн зол жаргалта коммунизм байгуулга манай об-[щ]ествын хүн бүхэнэй ажалай хэрэг. Советскэ Союзай Коммунис партиин [п]рограмма соо **«Обществын аша туһада хэгдэдэг ямаршье ажал, бар хү-[ч]эйшье, ухаан бодолойшье ажал хүндэтэй, магтаалтай»** гээд хэлэгдэнэ.

Обществодо ашатай туһатай ямаршье ажал хэжэ байһан хүн түрэл [ко]ммунис партиингаа зааһан нангин хэрэгые бэелүүлгэдэ өөрынгөө ху-[би]тые оруулна. Ажал гээшэ манайда алдар солын, шэн габьягай, баа-[ты]ршалгын хэрэг болонхой. Хэнэйшье мэдэхээр, үнэн сэхээр, оролдосо [ех]этэйгээр ажал хэдэг хүнүүд манайда хүндэтэй, магтаалтай ябадаг, [аж]ал хэрэгтээ эрхим һайн үрэ дүн түйлаһан нүхэднай арад зонойнгоо [эт]игэмжэтэн болон гүрэн түрын дээдэ органдо һунгагдадаг, тэдэнэй үб-[ш]үндэ дээдэ зэргын хайра шагнал ялардаг байна. Иимэл һэн тула ажал [х]ниие шэмэглэнэ, алдар солотой болгоно бшуу.

Манайшье республикын промышленность, хүдөө ажахын алишье [с]албарида ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябаһан эрхим түрүү хүнүүд [ол]он гээшэ. Тэдэ нүхэдэйнгөө алдар суугаар, ажал хэрэгэйнь амжалтаар [ом]огорхохо ёһоороо омогорхонобди. Баргажанай аймагай Карл Марксын нэ-[р]эмжэтэ колхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой Шалсама Цыремпи-[л]вагай бүхы наһан соогоо гэхээр хонин ажал дээрэ ябажа, түрэл колхоз-[то]о оруулһан ашаг олзыень тоолоо һаа, түйлай ехэ байха. Хандагатайн [ле]спромхозой бригадир, Социалис Ажалай Герой, БурАССР-эй Верховно [С]оведэй депутат Алексей Кудряшовой бага комплексно бригада жэл бү-[р]индэ 25 мянган кубометр барилгын модо Эхэ орондоо бэлэглэнэ. Энэ бри-[га]дынхид үнгэрһэн долоон жэлэй даалгабарита түсэбые табан жэл дүрбэ [са]ра соо дүүргээ һэн. Мүнөө шэнэ табан жэлэй түсэбые бэелүүлгэдэ хам [ор]онхой. Үгышье һаа Зэдын аймагай Өөрөй совхозой комбайнер, СССР-эй [В]ерховно Соведэй депутат Гонгор Машеев, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Ком-[му]низм» колхозой бригадир Пантелеймон Челночковые абая. Эдэ нүхэд-[ну]й бултадаа хэлэһэн үгэдөө ходо эзэн, хамаг бэрхэшээлнүүдые дабан [га]ража, жэлһээ жэлдэ ажалайнгаа амжалтые арьбадхан ябадаг дээрэһээ [ту]н нютагтаа суутай, арад зондоо хүндэтэй болоһон юрын лэ хүнүүд юм.

Арад зоной этигэмжэтэн — СССР-эй Верховно Соведэй депутат Бо-[ри]с Захарович Поздеевые олон мянган хүдэлмэришэдтэй Ленинэй ордента [Л]ВРЗ-дэ таниха, мэдэхэгүй хүн байхагүй. Энэмнай техническэ дэбжэлтын [т]үлөө тэмсэлдэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаададаг, олон станогто хүдэлдэг [ху]даргы бэрхэ хүдэлмэришэн юм. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой [ба]рилгада комсомолой путевкоор Ураалһаа ерэһэн Борис Захаровичай [ту]ша гаран жэлэй туршада хэһэн, түйлаһан юумэн түйлай ехэ. Тиимэ [д]ээрэһээ зон нүхэдэйнгөө зүгһөө тэрэ иимэ үндэр этигэл найдабарида [х]ртөө, өөрынгөө хэһэн ажалай ашаар алдар сууда гараал.

Шэнэ табан жэлэй туршада парти, правительствымнай табиһан зо-[ри]лго айхабтар ехэ, харюусалгатайшье. Оронноймнай ганцахан националь-[на] олзо доход аяар 38—41 процентээр ургаха. Энээхэн тоо, баримта [т]айлбарилбал, арад зоноймнай байдал һуудал бүри һайжарха, хэрэг-[ц]эмжын али бүхы юумэн элбэг дэлбэг болохо байна. Гэхэтэй хамта табан [жэ]л соо хараалагдаһан түсэбүүд гансахан хүнэй һанал хүсэлөөр бүтэхэ [бэ]шэ, харин тэсэбэри, оролдосо ехэтэй ажалаар түйлагдаха хэрэг бшуу. [Та]бар нимэһээ хаанашье, ямаршье ажалда байһан хүн бүхэн түрэл пар-[ти]йнгаа табиһан зорилгые бэелүүлгэдэ өөрынгөө хубитые шадаал һаа [ех]ээр оруулхые оролдоно.

Гэхэтэй хамта олониитэдэ ашатай туһатай ажал хэнгүй, хүнгэхэноор [а]мидархые һэдэдэг зарим хүнүүд эндэ тэндэ дайралдадаг гээшэ. Ажал [х]э дурагүй, зайгуултажа ябадаг хүнүүдэй харгы манай орондо хаалга-[т]ай. Тиимэшүүлые хэншье хүндэлдэггүй, булта шоо үзэдэг, шобто харадаг [г]эшэбди. Ажалда дурагүй архиншад, залхуу зайрангууд үнэн сэхэ, ажал-[ш]а бэрхэ совет хүнүүдтэй хамта ябаха хабагүй, коммунизмда зориһон [ха]ргынь түргэндэ хуу халин гээгдэнэ.

Ажалша, хүдэлмэришэ байха гээшэ хүндэтэй. Али бүхы юумэн ажа-[ла]й хүсэнһөө. Ажал—хүнэй шэмэг.

ОРОДОЙ ЭРТЭ УРДЫН ГОРОДОЙ БАЯР ЁҺОЛОЛ

Калининска областьдо Ленинэй орден барюулагдаба

КАЛИНИН, декабриин 9. (ТАСС-ай тусхай корр. В. Амплеев, Л. Шуникова). Мүнөөдэр калининайхидай ехэ һайндэр. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ немец-фашис эзэрхэг түримхэйшүүлтэй тэмсэлдэ тэдэнэй эрэлхэг зориг харуулһанай түлөө, арадай ажахые һэргээн бодхоолгодо, саашадань хүгжөөлгэдэ түйлаһан амжалтануудайнь түлөө Калининска областьдо Ленинэй орден барюулагдаба.

Областной драматическа театр соо областиин ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан болоо. Эндэ Москвагай, Московско областиин, Ленинградай, Ленинградска областиин, Смоленскэ, Тульска, Псковско болон Новгородско областьнуудай делегацинууд байлсана.

КПСС-эй областной комитедэй нэгэдэхи секретарь И. Г. Корытков баярай суглаа нээбэ.

Халуунаар угтагдаһан нүхэр А. Н. Шелепиндэ үгэ үгтэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ тэрэ уншажа, эндэ байлсагшадай нэрьемэ альга ташалган доро Калининска областиин Тугта Эхэ ороной дээдэ шагнал — Ленинэй орден зүүлгэнэ. Тиигээд эндэ байһан хүнүүдтэ хандан үгэ хэлэбэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө областиин бүхы ажалшадта шэн габьягай түлөө үндэр шагнал абаһантайнь дашарамдуулан, халуун, үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэбэ.

Танай область олон тоото гайхамшагта революционернүүдые, арадай түлөө, хүдэлмэришэн ангиин түлөө нугаршагүй тэмсэлшэдые орондоо үгөө гэжэ А. Н. Шелепин үгэеэ саашадань үргэлжэлүүлнэ. Калининска — урдын Тверская—партийна организаци болбол манай ленинскэ партиин үни урдын, туршагдамал түрүү отрядуудай нэгэн гээшэ. Түрүүшын марксистска кружок Тверь городой хүдэлмэришэдэй дунда үшөө 1895 ондо гэхэ гү, али Петербургда «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союзые» В. И. Ленинэй байгуулһан жэлдэ байгуулагдаа һэн. Манай партиин тэмсэлэй түүхын бүхы шатануудта Тверь нютагай коммунистнууд-ленинецүүд, хүдэлмэришэн анги, революционно ажалшад В. И. Ленинэй хойноһоо хэлбэришэгүйгөөр даган ябаа, партиин зааһан харааа шугамаар бата бэхеэр дабшан ябаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай асари ехэ, шиидхэхы тулалдаануудай нэгэн — Москва шадар болоһон агууехэ тулалдаан мүн болоно. Тэрэнэй 25 жэлэй ойе манай орон гурбан хоногой саада тээ һайндэрлөө. Энэ тулалдаан болбол гитлеровскэ армиин илагдашагүй тухай сууе буруутуулан һалгаа, түрүүшын томо сохилто дайсанда үгөө, тэрэнэй «сахилгаан түргэн дайнай» түсэбые бүрин хосоруулаа, тиигэжэ дэлхэйн хоёрдохи дайнай ябасада, бүхы үрэ дүндэнь түйлай ехэ нүлөө үзүүлһэн юм.

Бүхы совет хүнүүд шэнги Калининска областиин ажалшад ехэ багагүй Гитлерэй эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү тэмсэлдэ бодожо, нангин түб хотоёо хамгаалгада жагсаһан байгаа.

Фронтын ара талада хүдэлжэ байһан областиин ажалшад шэн габьята ажалаараа дайсаниие илахадань армидаа туһалаа.

Совет Армиин үбэлэй добтолго, тиигээд Москва шадар немец-фашис сэрэгүүдые бута сохилго стратегическэ ехэ удха шанартай байхаһаа гадна, мүн морально-политическэ түйлай ехэ удха шанартай байгаа бэлэй. Энэ добтолго болбол совет хүнүүдтэ шэнэ хүсэ нэмээгээ, Европын арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй шангадалгада, Гитлертэ эсэргүү нэгэдэлэй бэхижэлдэ туһалаа. Москва шадар түйлагдаһан илалта болбол манай орон эзэрхэг түримхэйшүүлые бута сохижо шадаха гэжэ бүхы дэлхэйдэ харуулаа, манай орон тэдэниие бута сохёо!

Областьёо сүлөөлһэнэй һүүлээр калининайхид дайгаар һандаргагдаһан ажахыгаа һэргээн бодхоохын түлөө шэн габьятайгаар оролдоо. Партиин, гүрэнэй, бүхы аха дүү арадуудай хүргэһэн ехэ туһаламжын ба танай ажалшадай габьяа ехэтэй ажалай ашаар дайнай һүүлээр табан жэл үнгэрөөд байхада, Калининска область промышленна продукци гаргаха дайнай урдахи хэмжээе түйлаад байһан юм.

Таанар шэнэ табан жэлэй түсэбэй түрүүшын жэлдэшье һайн эхи табяат гээд үгэ хэлэгшэ саашань үргэлжэлүүлнэ. Областиин олон предприятинууд шанарайнгаа талаар дэлхэйн эрхим хэмжээндэ хүрэмөөр эд бараа гаргадаг болож һураһаниинь тон баяртай. Танай областиин промышленностиин, барилгын ам-

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ!

БЭШҮҮР. (Телефоноор абтаба). Эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр үйлэдбэрилхэ, ехээр худалдаха тушаа КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэри хүсэндэнь хүргэхын түлөө тэмсэжэ, Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозууд гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Аймагай ажахынууд жэлэй эхинһээ хойшонхи 11 һарада хамта 68,1 мянга гаран центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулаад, түсэбөө 100 процент дүүргээ. Мүн колхоз, совхозуудта мүнөө һү һаалинь нёдондоной энэ үеынхиһөө 5 процентээр ехэ байна.

Гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ зарим ажахынууд буришье ехэ хубита оруулаа. Жэшээнь, Бэшүүрэй совхоз (директор Б. Б. Юмсунов, парткомой секретарь Д. Ц. Цыденжапов) 14.740 центнер һү худалдаха түсэбтэй аад, мүнөө 15,3 мянган центнер һү оруулаад, жэлэйнгээ түсэб 103,9 процент дүүргээд байна. Охин-Булагай совхоз (директор Д. Е. Плюснин, парткомой секретарь П. К. Иванов) баһал гүрэндөө 14.570 центнер һү худалдаха түсэбтэй байбал, 15,3 мянган центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулба.

Тэрэшэлэн аймагай «Победа», «Рассвет», «Дружба» колхозууд жэлэйнгээ түсэб нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэнхэй.

Бүхы һаалишад, малшаднай өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, жэлэй эсэс болотор түсэбһөө гадуур үшөө 3 мянган центнерһээ бага бэшэ һү Эхэ орондоо үгэхэ гэжэ мүрысэн ажаллана. Мүнөө ажахынуудһаа түсэбһөө гадуур һүн орожол байна.

Б. АНГАРХАЕВ,
Бэшүүрэй аймагай үйлэдбэриин управлениин начальник.

АЛТАНАЙ УУРХАЙНУУД ОЛОШОРНО

Ципиканай приискиин управлениин Карафтидай геолог-разведчигүүд Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсонхой юм.

Һүүлэй үедэ тэдэнэр хэдэ хэдэн нээмэл болон хаамал аргаар ашаглагдаха алтанай уурхайнуудые нээгээ юм.

Посельских, Тарасов гэгшэдэй ударидадаг үрэмдэлгын бригаданууд, тэрэшэлэн геологидо 40 гаран жэл соо ажаллажа ябаһан проходчигууд Воронин, Сокольников болон Шурфов гэгшэд Витим, Витимкан голнуудай оршондо алта олзоборилгые амжалтатайгаар эрхилнэд.

В. КОЗЛАЧКОВ.

Багдарин.

Үбэлэй сагта үнеэдһээ һү ехээр һааха, буруу, хашарагуудые һайнаар таргалуулхын тула Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозойхид малайнгаа үбһэ тэжээлые һайнаар буйлуулжа, зүб рационоор эдеэлүүлдэг юм. Эндэ үнеэдтэ, мүн шахамал малда минеральна тэжээл, һайхан үбһэн, силос, жмых, бурдууг болон гидролизно аргаар эһээһэн һолоомо, талха тарянай зүйл нормын ёһоор үгтэнэ. Зураг дээрэ: малшан Александр Рогачевский малда эдюулхэ бурдууг худхажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТУЙААЛТАНЬ ЭЛИ

Совет засагай 50 жэлэй ойдо дэлгэрһэн мүрысөөндэ Торинин совхозой Хулдаатын отделениин һаалишад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байнхай. Эдэнэр шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатайгаар үдэшэхые оролдоно.

Мүнөө үедэ тэдэнэй түйлалта эли. Жэлэй эхинһээ хойшо арба нэгэ һарын туршада 4200 гаран центнер һү һаагаад, тэрэнэйнгээ 3880 центнерынь гүрэндөө худалдаад байна. Жэлэйнь түсэб гурбан зуутаад центнерээр үлүүлэн дүүргэгдөө.

Урдань Хулдаатын һаалишад тиимэ ехээр суурхадаггүй байһанаа, мүнөө хайшан гээд шалгараа гээшэб? Энээн тушаа хэлэбэл, һайн талануудшье байха. Нэгэндэ хада фермын һаалишад, мал адуулагшад оролдосо үүсхэлээ гарган эбтэйгээр ажаллана. Хүн бүхэн хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандажа, ехэ һү һаахые хүсэдэг. Теэд энэ хүсэлынь зүгөөр түйлагдаагүй бээ. Һаамхай үнеэдые үбэлэй сагта харууһалжа, һаалииень элбэгжүүлхэ гээшэ зоотехническэ заабаринуудые нарииаар сахиһанһаа болодог. Энэ фермын һаалишад үнеэдээ тусхай рационой ёһоор эдеэлүүлнэ. Түрүү аргануд хэрэглэгдэжэ, тэжээлынь буйлуулагдан үгтэдэг. Эндэ тусгаар цех бии болгоолжо, гидролизно аргаар һолоомон буйлуулагдана. Нэгэ үнеэндэ үдэрэй 20 килограмм силос, 16—18 килограмм эһээгдэһэн һолоомо болон бусад тэжээл эдюулэгдэнэ. Гадна һаалишад үнеэдэйнгээ ашат шэмые хаража, литр һүн бүридэнь 200 грамм концентрат үгэдэг болонхой.

Үбэлэй сагта һаамхай үнеэдые һайнаар эдеэлүүлжэ, ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа байхада эндэхи һаалишад һү ехээр һаажа, түсэб уялтануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, түрүү һаалишан Прасковья Полютова жэлэй эхинһээ хойшо түсэбэй ёһоор 325 центнер һү һааха даалгабаряа дала гаран центнерээр халяагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 1985 килограмм һү һаагаа. Екатерина Анисимова болон бусадууд мүн лэ һайнаар ажалладаг. Эдээнһээ гадна, эндэхи мал адуулагшадта ехэхэн ажал хүртэнэ. Г. Тугаринов, М. Полютов, Д. Тугаринов, А. Поломошных гэгшэд фермынгээ бүхы үнеэдые уһалдаг, эдеэлүүлэлсэжэ, тэжээлынь зөөлсэжэ байдаг.

Хулдаатын һаалишад жэлэйнгээ түсэбые уридшалан дүүргээд, байгша оной дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 280 центнер һү гүрэндоо худалдахаар шиидэнхэй.

С. ПАВЛОВ.

Зэдэ.

ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

А. Н. КОСЫГИН Парижһаа гараба

ПАРИЖ, декабриин 9. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд мүнөө үглөөгүүр Москва бусахаяа Парижһаа самолёдто һуужа гараа.

Советскэ правительствые толгойлогшо юһэн үдэрэй турша соо Францида албанай хэрэгээр аяншалһан байна.

Франциһаа А. Н. КОСЫГИНАЙ ниидэн гараһан тухай телерепортаж

Парижай Орли аэродром дээрэһээ СССР-эй Центральна телевидениин корреспондентнүүд декабриин 9-дэ репортаж хээ. Францида албанай хэрэгээр аяншалгаяа дүүргэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай түрэл ороноо бусахые хүн зон телевиденеэр хараһан байна.

«Молния-1» гэжэ совет хэмэл одон энэ дамжуулга хэхын тулада хэрэглэгдэһэн байнаа.

(ТАСС).

Совет парламентаринууд Камбоджодо айлшална

ПНОМПЕНЬ, декабриин 9. ТАСС-ай корреспондент В. Харьков иигэжэ дамжуулна: хани ёһоор Камбоджодо айлшалжа ерээд байһан СССР-эй Верховно Соведэй делегацитай гүрэниие толгойлогшо принц Сианук үсэгэлдэр үдэшэ уулзаа. Делегациие КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев толгойлно.

Принц Сианук ажалладаг газартаа обед хэжэ, совет парламентаринуудые хүндэлөө.

Совет-камбоджын харилсаа саашадань хүгжөөн бэхижүүлхын түлөө, хоёр ороной арадуудай хоорондохи хани барисаанай, харилсаа холбооной түлөө хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн обедэй үедэ үгэнүүд хэлэгдэжэ, духаряа үргэгдөө. Камбоджодо үзүүлэгдэдэг советскэ туһаламжада принц Сианук үндэр сэгнэлтэ үгөө, энэ туһаламжын түлөө Советскэ правительствада, арадта баясхалан хүргөө.

Үдын хойно делегаци Кандал провинциин Анлонгромиет гэжэ тосхоной хүн зондо айлшалаа. Энэ һуурин газар гурбан тосхон сооһоо жэшээтэ тосхон гэжэ тоологдодог. Энэ һуурин 1.700 гаран хүн зонтой.

Зургаа шахуу жэлэй урда тээ байгуулагдаһан энэ тосхон ажабайдалаа шэнэ ёһоор эмхидхэбэл, ямар ехэ амжалта түйлажа болохоб гэжэ Камбоджын таряашадта жэшээ харуулжа үгэнэ. Тосхондо 300 гаран шэнэ гэр баригдаа, хэдэн километртэ харгы заһагдаа, тарилгынь талмай хоёр шахуу дахин нэмээ, акушеркэнүүдые һурган гаргаха, хүн зоной үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха талаар центрнүүд, информационно центр нээгдээ.

Уһаар хангалгые гуримшуулхын тулада хамтын хүсөөр баригдаһан хаалтые, гэгээрэлэй болон элүүрые хамгаалгын центрнүүдые, хүдөөгэй кооперативые делегацитай суг ябалсаһан Кандал провинциин губернатор Син Поч Кор, тэрэшэлэн энэ районние хүгжөөхэ талаар тусхай комитедэй советник Мен Чум совет айлшадта харуулаа.

Энэ тосхондо совет делегациин айлшалалга кхмеро-совет хани барисаае бодотоор харуулһан байна. Хоёр арадуудай хани барисаанай болон харилсаа холбооной хүндэлэлдэ зорюулагдаһан юрөөлнүүдые табижа, совет парламентаринуудые хаа хаанагүй амаршалдаг байгаа. Совет айлшадай ерэһэнтэй дашарамдуулагдан, тосхоной талмай дээрэ арадай хүгжэмэй, оркестрэй наадалга, камбоджийска хатарнууд эмхидхэгдээ.

СОВЕТ-ФРАНЦУЗ МЭДҮҮЛГЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай болон Франциин гүрэнэй ажал ябуулагшадай хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүд совет-француз харилсаае үгэеэ ойлголсолгын, хани барисаанай бүри нягта харилсаан болгохо хэрэгтэ шэнэ томо алхам болоно гэжэ Францида А. Н. Косыгинай аяншалгатай дашарамдуулан хэгдэһэн совет-француз мэдүүлгэ соо тоологдоһон байна.

1966 оной июниин 30-най совет-француз декларациин удхада тааралдуулан, Европын асуудалнуудые А. Н. Косыгин, генерал де Голль түрүүшын ээлжээндэ хаража үзөө. Шахардуу шанга байдалые һуларуулха гээшэ политическэ байгуулалтануудһаань дулдыдангүйгөөр, тэдэнэй бэеэ даанхай байдалые, национальна хилгаае хүндэлэлсэн, Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае һайнаар хүгжөөлгэдэ түрүүшын шухала шата боложо үгэнэ. Энэ талаар түрүүшын һайн үрэ дүн харагдажа эхилээ.

Хоёр талын һанамжын ёһоор, энэ шалтагаанһаа һүүлээр Советскэ Союзай болон Франциин хоорондо хүгжэжэ байһан харилсаа холбоон шэнги тиимэ харилсаан Европын бүхы оронуудай хоорондо али бүхы талаар хүгжөөгдэхэ ёһотой. Тиимэ болохолоороо, национальна бүрин эрхые, тэдэнэр уһанай бүрин бүтэн байлгые хүндэлхэ, мүн хүсэ хэрэглэхэгүй, гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн гол ёһонуудые үндэһэлэн, Европодо бата бэхи эб найрамдал тогтоогдожо шадаха һэн гээд мэдүүлгэ соо саашадаа заагдана.

Европодохи аюулгүй байдалай асуудалнуудые хаража үзэхын, ниитэ Европын харилсаа холбоо һайжаруулан тогтоохын тулада ниитэ Европын зүблөө саашадаа зарлаха тухай асуудал хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Советскэ Союз болон Франци хадаа Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гол ёһонууд болон уставай үг зорилгонуудые һайшаан дэмжэдэг байһанаа лаблан батална, ядерна дайнай һүртэ аюулһаа мүнөөнэй болон ерээдүйн үетэниие зайсуулгада туһалхын тулада өөһэдынгөө бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхээр хүсэд шиидэнги байна.

Буу зэбсэг хуряаха асуудалые хоёр тала зүбшэн хэлсээ. Ядерна зэбсэг дэлгэрүүлэн тараахагүй, мүн энэ зэбсэг үйлэдбэрилгые хорихо, бии байһан нөөсэнүүдыень усадхаха ябадалда хамаатай асуудалнуудай угаа шухала удха шанартай байһые мэдэрхэ зуураа, ядерна зэбсэг бодотоор хуряалгые хангажа шадахаар аргануудые иимэ зэбсэгтэй гүрэнүүдэй зүбшэн хэлсэхэнь шухала гэжэ хоёр тала дахяад мэдэрээ.

Эб найрамдалай хэрэгтэ аюултай Зүүн-Урда Азидахи ушарнууд тушаа һанамжануудаа мэдэлсэлгэ болоһон байна. Вьетнамдахи дайн байлдаан улам бүри шангадана, хүнүүд олоор алуулна, улам ехэ материальна хохидол болоно гэжэ хоёр правительство үшөө дахин тэмдэглээ. Хариин хамааралсалгаһаа боложо, оршон байдалай улам шахардуу шанга болодогые шаналжа байһанаа тэдэнэр элирхэйлэн мэдүүлээ. Энэ байдал хүршэ гүрэнүүдтэнь аюул тохёолдуулна, мүн уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха, тэрэшэлэн олон ороной хоорондо амгалан ёһоной бата харилсаа тогтоохо хэрэгтэ мүнөө үедэ гол һаад бэрхэшээл боложо үгэнэ. Энэ асуудалаар өөһэдынгөө хараа бодолые саашадаашье сасуулжа үзэхэ. Һанамжануудаа мэдэлсэжэ байха гэжэ хоёр правительство хэлсээ.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци тушаа хэлэхэ болоо һаа, өөрынгөө уставай гол ёһонууд болон дүримүүдые нариинаар сахиха, өөрынгөө түгэлдэр байлгые хангаха ябадалда үндэһэлэн энэ организаци ябуулга хэхэ ёһотой гэжэ Советскэ Союз болон Франци тоолоно.

Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай экономическа дэбжэлтэдэ туһалха асуудал ехэ удха шанартай гэжэ гравительствануудайнгаа тоолодог байһые А. Н. Косыгин, генерал де Голль онсолон тэмдэглээ.

Советскэ Союзай хүтэлбэрилхы гүрэнэй ажал ябуулагшадай болон Франциин Республикын президентын хоорондо Москвада болоһон хэлсээнүүдһээ эйшо совет-француз харилсаан түргэнөөр хүгжэнэ гэжэ хоёр тала һаналаа хангангяар тэмдэглэнэ гээд саашадаа онсолон тэмдэглэгдэһэн байха юм. Бүхы һалбаринуудаар—политическэ, экономическа, научно-техническэ болон культурна һалбаринуудай талаар СССР Франци хоёрой хоорондохи харилсаа холбооной саашадаа үргэдэлгэдэ, совет-француз бүхы харилсаанай заһаралгада 1966 оной июниин 30-най декларациин элитэ ехэ удха шанартай байһые тэдэнэр онсолон тэмдэглээ.

СССР Франци хоёрой хоорондохи экономическа, научно-техническэ харилсаа холбооной асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ али бүхы талаһаа хаража үзэгдэһэн байна. Урдын хэлсээнүүдые дүүргэхэ талаар хэгдэһэн хүдэлмэри һайн үрэ дүн үгөө гэжэ һаналаа хангангяар тэмдэглэгдэһэн байна. Хоёр ороной хоорондо худалдаа наймаанай, экономикын, наука болон техникын талаар удаан болзорой харилсаа холбоо байгуулха түсэбүүдые хамтаараа хаража үзэхэ, зохёохо гэжэ хоёр тала хэлсээ.

Үнгэтэ телевидениин, атомай хүсэ амгалан ёһоор хэрэглэлгын болон замбуулинай дайдые шэнжэлэлгын талаар харилсаа холбооной амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһые тэмдэглэхэ зуураа, али алиндаа ашагтай туһатай тэгшэ эрхэтэй байха ябадалда үндэһэлэн, тус бүриингөө эрмэлзэлгые, арга боломжые хараадаа абан, экономикын, наукын болон техникын шэнэ һалбаринуудаар иимэ харилсаа холбоо байгуулхые хүсэжэ байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлээ. Энэ харилсаа холбоон совет болон француз экономикодо аб адли ашатай туһатай байхаар, тааруугаар хүдэлхэ, шэнжэлэлгэ хэхэ арга олгохо байна. Энэ хадаа хоёр ороной лабораторинуудай, шэнжэлэлгын институдуудай болон предприятинуудай хоорондо холбоо байгуулха аргатай болгохо. СССР Франци хоёрой хоорондо промышленна болон худалдаа наймаанай харилсаа холбоон саашадаа хүгжэхэ, далайда тамаралгын, агаарай зам харилсаанай талаар, тэрэшэлэн соёл-культураар холбоон үргэдхэгдэхэ гэжэ найдажа байһанаа хоёр тала мэдүүлгэ соогоо элирхэйлээ.

СССР Франци хоёрой хоорондо консульско хэлсээн баталагдаа, тэрээндэ Советскэ Союзай, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд 1966 оной декабриин 8-да гар табяа.

Хараа бодолоо мэдэлсэхэ зорилгоор али алинайнгаа һонирходог асуудалнуудые совет болон француз хүтэлбэрилхы гүрэнэй ажал ябуулагшадай хаража үзэхэ арга олгохоор саг үргэлжын холбоо саашадань хүгжөөхэ шухала байһаниинь, тэрэшэлэн хоёр правительствын хоорондоо хододоо зүбшэл хэлгын туһатай байһаниинь мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Л. И. Брежневэй, Н. В. Подгорныш Францида албанай хэрэгээр аяншалха болзорнууд зүбшэгдэхэ гэжэ лаблагдаба гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Өөртэнь таарамжатай үедэ албанай хэрэгээр СССР-тэ аяншалхыень, Франциин премьер-министр Ж. Помпиду гэгшые А. Н. Косыгин СССР-эй правительствын зүгһөө уряа. Аяншалгын саг болзор дипломатическа аргаар тодорхойлогдохо.

1966 оной июниин 30-най совет-француз декларациие дүүргэлтэ болгон Кремль Елисейскэ ордон хоёрой хоорондо сэхэ холбоо байгуулха тухай хэлсээндэ 1966 оной ноябриин 9-дэ гар табигдаһые хоёр тала һаналаа хангангяар тэмдэглээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай Францида аяншалга, энэ ушартай дашарамдуулан болоһон хөөрэлдөөнүүд СССР Франци хоёрой хоорондохи халуун харилсаае нилээд ехээр саашадань хүгжөөхэ арга олгоо, шууд сэхээр хүгжэжэ байһан совет-француз харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ туһалаа. Энэ аяншалга совет болон француз арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлгэдэ, Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха хэрэгтэ шэнэ горитой туһа нэмэри болоно гээд мэдүүлгын түгэсхэлдэ онсолон тэмдэглэгдэнэ.

(ТАСС).

КОМСОМОЛОЙ АЖАБАЙДАЛ

УДАРИДАГША БАЙХА—ХҮНДЭТЭЙ УЯЛГА

(ВЛКСМ-эй областной комитедэй пленум дээрэhээ тэмдэглэлнүүд)

Бүри hая болотор Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой комсомолой организацие муугаар хүдэлнэ гэлсэдэг hэн. Олонхи комсомолшуудай hайнаар, үнэн зүрхэнhөө ажалладаг байгаашье hаань, тэдээн тухай үгэ хүүр дуулдадаггүй бэлэй. Парткомой дурадхалаар колхозой главна ветеринарна врач, залуу коммунист Ким Бадмаевые комсорг болгон hунгабад. Энэ хүнэй харюусалгатай тушаал даажа байhыень өндэхи залуушуул hайн мэдэжэ байгаа. Тиигэбэшье «манине ударида, биднэ али болохоор шамда туhалхабди» гэжэ комсомолшууд мэдүүлбэ.

Эндэхи комсомолшууд алдуу хээгүй. Богонихон хугасаа соо энэ организаци эли бодо хүмүүжэз. Залуушуулай бригадануудые байгуулба. Энээнэй урда тээ иимэ юумэ эмхидхэхэнь бэрхэтэй агша hэн. Мүрысөөншье өөрөө бүтэhэн шэнгеэр дэлгэржэ захалба. Клубай хүдэлмэри ондоогоор «амилжа» эхилбэ.

Ударидагша. Богонихон аад, гүнзэгы удхатай үгэ. Залуушуулые ударидагша байха гэбэл, комсомолой хүдэлмэридэ дурлаха, тэрээндэ хам орохо хэрэгтэй бшуу. Үшөө тиихэдэ энэрхы хүмүүжүүлэгшэ, олон юумэ мэдэхэ, hайхан сэдьхэлтэй хүн байха ёhотой. Юрэдөө, комсорг К. Балмаев шэнги нүхэдтөө хүндэтэй болоhон ударидагшадай нэрые hая үнгэрhэн ВЛКСМ-эй обкомой пленум дээрэ дурдаhан байгаа. Тус пленум комсомолой кадрнуудые дэбжүүлхэ, хүмүүжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээ бшуу.

Пленум дээрэ болоhон хөөрэлдөө шагнажа байхада залуушуулые ударидахын тула бэеэ харуулhан, эдэбхитэй, эмхидхэхы шадабаритай, тэдэндэ хүндэтэй байhан хүнүүдые энэ тушаалда дэбжүүлхэ гээшэ шухала байна гэжэ ойлгогдоно.

Энэ талаар Улаан-Үдын Октябрьска райондо, Сэлэнгын, Баргажанай болон бусад аймагуудта хэгдэжэ байгаа хүдэлмэри hургаал боломоор. Эндэ комсомолой хүтэлбэрилхы тушаалда хүнүүдые дэбжүүлхэдээ ехэ наринаар хандана. Ёhотойл ударидагша байжа шадаха залуушуулые комсорг болгон hунгана. Иигэжэ hүүлэй үедэ комсомолой эхин организацинуудай секретарьнарые hэлгэдэг ушар тон үсөөн болоо, комсомолой хүдэлмэриин хэмжээн нилээд дээшэлээ.

Бодото хүдэлмэри дээрэнь шалгажа үзөөгүй аад, комсорт болгон хүнүүдые дэбжүүлhэн газарта ондоо байна. Жэшээнь, энэ жэлэй тоосоото hунгалтын үедэ hунгагдаhан секретарьнар Загарайн аймагай зарим организацинуудта 2—3 дахин hэлгэгдэд байна. Иимэ ушар Загарайн леспромхоздо, Элхиин авто-заhабарилгын заводто, Онохойн совхоздо, Горхоной станцида болобо. Иигэжэ байхада комсомолой хүдэлмэри эрид hайжаралтай аал? ВЛКСМ-эй обком хадаа Загарайн райкомой хүтэлбэрилэгшэдhөө эрилтэ табилтай болоо хаш.

Зэдын, Түнхэнэй, Улаан-Үдын, Хоринн аймагуудай комсомольско эхин организацинуудай секретарьнар мүн лэ олоор hэлгэгдэдэг байна. Үнгэрhэн тоосоото hунгалтын үедэ 1032 секретарьнарай 690-ниинь hэлгэгдээ бшуу.

Залуушуулай ударидагшадые хүмүүжүүлэн болбосоруулха гэээшэ орёо асуудал. Ехэ саг хэрэгтэй. Тиимэhээ кадрнуудые бэхижүүлхэ гэээшэ комсомолой ажал ябуулгын нэгэ шухала хэрэгынь болоно. Энэ хэрэгтэнь партийна организацинууд ехэ туhаламжа үзүүлхэ ушартай. Томо колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй комсомольско организациин секретарьнарые КПСС-эй райкомой кадрнуудай номенклатурада абаhан ушар hайн үрэ дүн харуулна. Иигэжэ комсомолой кадрнууд бэхижэнэ, тэдэнэй харюусалгань дээшэлнэ.

Пленум дээрэ комсоргнуудаар хадэн залуу коммунистнууд хүдэлнэб гэhэн hонирхолтой асуудал гараба. Бэлэдхэл hайнтай залуу коммунистнуудай ударидажа байhан комсомолой организацинуудай хүдэлмэри эли бодо hайжарна. Харин энээн тухай hаналаа табяагүй газарта тон ондоо байдалтай. Баргажанай, Хяагтын аймагуудай комсомольско организацинууд яахадаа hайнаар хүдэлнэб гэбэл, Баргажанай 49 секретарьнарай 30-ниинь дээдэ ба дунда hургуулитай, Хяагтын 53-най 32-нь дээдэ ба дунда эрдэмтэй нүхэд хүдэлнэ.

Харин Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Захааминай, Бэшүүрэй аймагуудта иимэ юумые олохогүйт. Мухар-Шэбэрэй аймагай 35 секретарьнарай миил 16-ниинь дээдэ ба дунда эрдэмтэй улад. Прибайкалиин аймагайхид бүришье hаа муу байдалтай. 39 хүнhөө 3-ниинь лэ дээдэ hургуулитай. Харин энэ аймагта дээдэ hургуулитай 225 комсомолшууд хүдэлжэ байха юм.

Мүнөө үедэ комсомолой организациин секретаряар эрдэм hургуулиар, политическа мэдэрэлээр hайн, залуушуулые ударидажа шадаха хүн хүдэлхэ ёhотой. Тиигэн гэтэр зарим секретарьнар эрдэм болбосорол багатайhаа боложо, залуушуултай хөөрэлдэхэеэ гайхадаг, тэдэнэй hураhан асуудалнуудта ёhоор харюу үгэжэ шададаггүй байха юм.

hүүлэй үедэ комсомолой хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ, илангаяа комсоргын, ВЛКСМ-эй райкомой аппарадай харюусалгата тушаалнуудта залуу коммунистнуудые дэбжүүлдэг болоо. Иигэжэ комсомолой болон партийна организациин ажабайдалай hургаал абаhан улад комсомолой хүдэлмэридэ ерэнэ. Гэбэшье энэ асуудал үшөөд мүртөө ороогүй. Манай республика дотор 30 наhаяа гүйсөөгүй партиин 5900 гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд тоологдоно. Харин тэдэнэй 310-ниинь комсомолой хүдэлмэридэ хүдэлнэ. Тэдээн соохоо миил 168-ниинь комсомольско организациин секретарьнараар hунгагдаhан хай. Энэ байдал юу гэршэлнэб гэхэдэ, партиин зарим организацинууд, зарим райкомууд комсомолой хүдэлмэри тушаа анхаралаа ёhоор табидаггүй байhыень, комсомолой кадрнуудые шэлэн абаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хангалтагүйгөөр хандадаг байhыень гэршэлнэ.

Залуушуулые ударидагша хадаа саг үргэлжэ hураха, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ ёhотой гэhэн хөөрэлдөөн пленум дээрэ болобо. Энэ талаар газаа талаhаань харахада гэмгүй шэнги. Комсомолой hуралсал хаа хаанагүй боложо байдаг. Эдэбхитэдэй олонхинь партийна гэгээрэлэй кружок болон hургуулинуудай хэшээлдэ ябадаг. Комсомолой обком, райкомууд комсомолой эхин организацинуудай секретарьнарай семинар хоёо үнгэргэдэг байна. Нёдондонhоо хойшо комсомолой эдэбхитэдэй хоёр жэлэй заочно hургуули хүдэлжэ байдаг. Бэшэшье hуралсал олон.

Хэрбээ комсомолой hуралсалай шанар тухай хэлсэхэ болоо hаа, эндэ дутуу дундануyд олоор үзэгдэнэ. Хоёр жэлэй заочно hургуулиин hуралсалай программа ехэ дутагдалтай байна. Тэндэ политhуралсалай программа соо оруулагдаhан олон зүйлнүүдтэй адли темэнүүд байха юм. Тиигээдшье олон темэнүүдынь хуушаранги, hонирхолгүй. Иигэжэ энэ hуралсал ёhоор юумэн боложо үгөөгүй байха юм. Хэрбээ энээндэ харюусалгатайгаар, гүнзэгы удхатайгаар программынь зохёобол ехэ туhатай.

Харин комсомолой hуралсалда харюусалгатайгаар, ухаатайгаар, ухаань өлөжо хандаhан газарнуудта энэ хэрэг hайнаар ябана. Жэшээнь, ВЛКСМ-эй Октябрьска райкомой дэргэдэ хоёр жэлэй заочно hургуулиин филиал хүдэлдэг юм. Эндэ комсомольско эхин организацинуудай секретарь, комсомольско прожекторэй штабай начальнигууд hурадаг. Хэшээлнүүдые партийна, комсомольско, советскэ болон ажахын хүдэлмэрилэгшэд хүтэлбэрилдэг байна. Зарим хэшээлнүүдынь али нэгэн комсомольско организациин дэргэдэ болодог. Энэ hургуули комсомолой хүдэлмэри hайжаруулха талада hайнаар нүлөөлнэ гэжэ ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр Раднаев тэмдэглээ.

ВЛКСМ-эй обкомой дэргэдэ болодог райкомуудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй семинар мүн лэ hонигүйгөөр, удха муутайгаар үнгэргэгдэдэг байна. Энээниие hайжаруулха, гуримынь хубилгаха шухала болоо гэhэн дурадхалнууд ороhон байна. Мүн тэрэшэлэн дээдэ болон тусхай дунда hургуулинуудые дүүргэжэ, колхоз, совхозуудта ерэhэн мэргэжэлтэд тэндэхи комсомольско эхин организацинуудай хүдэлмэридэ туhалха ёhотой hэн гэжэ ажаглалта хэгдэбэ. Үнэндөө хүдөө нютаг ерэhэн зарим нэгэшүүл ниитын хүдэлмэри ябуулха hожоргүй байдаг. Тиимэhээ студентнүүдые ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха эрилтэ табигдана. Энээндэ городой райкомууд, горком ехэ харюусалгатай.

Советскэ засагай тогтоhоор 50 жэлэй ой, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ой дүтэлжэ байна. Энэ ехэ hайндэрнүүдые амжалтатайгаар угтахын тулада комсомолой кадрнуудые зүбөөр шэлэн абаха, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри гол hуури эзэлхэ байна.

В. ОРЛОВ.

КОММУНИСТ ТУХАИ ХӨӨРӨӨН

ШУХАЛА ДААБАРИТАЙ

Долоон жэлэй саада тээ hэн. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд өөhэдынгөө зэргэдэ артелиингаа эрхим хонишон Ханда Бадмаевна Цырендоржиевае абаха тухайгаа зүбшэн хэлсэжэ байба. Нүхэр Цырендоржиева сэдьхэл зүрхэёо хүдэлэнхэй, ямар асуудал hураханъ гээшэб, харюусажа шадаха хүн гүб гэжэ hанаата болонхой тиихэдэ байгаа hэн. Тэдэ асуудалнуудшье хомор.

Колхозой партбюрогой секретариин «коммунист хүн ямар байха ёhотойб» гэжэ асуухадань «ажалдаашье, ажабайдалдаашье түрүү ябаха зэргэтэй» гэжэ харюусаад, хэлэhэндээ айжа абаба. Энээн тушаа партиин Устав соо бүри дэлгэрэнгыгээр, тодо hонороор хэлэгдэнхэй ха юм, дан үсөөнөөр харюусаа гээшэ гүб гэжэ мүн лэ hанаата болоо hэн. Бүри hайнаар харюусажа болохо байгаа бшуу.

Тэдэ суглаанда байhан коммунистнууд нүхэр Цырендоржиевагай харюугаар ханаги үлэбэд. Ондоошье асуудал гараагүй, Ханда хонишоние hайн мэдэхабди гэлсэжэ, коммунистнууд тэрэниие өөhэдынгөө зэргэдэ нэгэн дуугаар абаhан бэлэй.

Нүхэр Цырендоржиевагай хээгүй ажалынь үгы тооной. Тугалнуудые харууhалалсаа, үнеэшье hаагаад, адуушье манаад үзөө. Алишье хүдэлмэридэ үнэн зүрхэнhөө хандадаг, оролдоһог заншалтай. Зүгөөр хонишоной ажал тэрээндэ эгээл таатай байба. Эгээл энэ ажалда хүдэлжэдөө шадабари, оролдолгоёо харуулжа шадаhан байна.

Мүнөө Ханда Бадмаевна 48 наhатай болобо. Тэрэнэйнгээ 33 жэлыень ажаллажа ябана. Хонишонооо хүдэлжэ зуураа хурьга абаха, ноохо хайшалха даабаряа жэлhээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ жэлэй дүн харааd үзэе. Зуун эхэ хонин бүриhөө 102 хурьган абтажа, бүрин бүтэн түлжүүлээдэ. Загарайнгаа аймаг соо эгээн hайн үрэ дүн. Иимэ амжалта туйлаhанайнь түлөө партиин райком, аймагай Советэй гүйсэдхэхэ комитет, үйлэдбэриин управлени Ханда Бадмаевнада «Аймагай хонишон-чемпион» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоhон байха.

Үндэр нэрэ зэргэ ажалай шэнэ амжалтада уриалдаг шуу. Совет засагай тогтоhонhоо хойшо 50 жэлэй ойн жэлдэ хонин бүриhөө хурьга абаха уялгатай. Тиигэжэ ерэхэ жэлдэ колхозой хонин hүргэтэ 650 толгой шэнэ түл нэмэжэ табихань гээшэ. Энэнь гансахан нүхэр Цырендоржиевагай даадаг отарынхидай хубита болохо бшуу.

— Сад үшөө эртэ байна даа. Ямар хабар болохо юм, бү мэдэе. Намартаа тооложол, ажалайнгаа дүн хараха бэшэ гүбди,— гээл, туhалагшань Должима Сандитова хэлээ hэн.

— Юун хабар гэнэш. Урда урданайхиhаа хэмгүй ехэ үбhэтэй ха юмбибди. Ногоон hолоомоншье бии. Урдань иимэ юумэн байгаагүй. Концентрат үгтэхэ. Тиимэ болохолоороо хонин бүриhөө хурьга заатагүй абаха ёhотойбди, —гээд, Ханда Бадмаевна нүхэртөө харюусаа бэлэй.

Иимэ хөөрэлдөө шагнажа байхада урматай байгаа hэн.

Коммунистнууд тухай хөөрэлдэхэлөө, тэдэнэр эрхим ажалшад, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гэхэ мэтын hайн hайхан үгэнүүдые хэлсэдэг заншалтайбди. «Коммунист Цырендоржиева партийна ямар даабаритай гээшэб» гэжэ колхозой парторгhоо hурахадамнай: «хонин бүриhөө хурьга абаха даабаритай. Энэл даа партийна гол даабаринь» гэжэ харюусаа hэн.

Арсахын аргагүй, хүндэтэй, хүндэхэншье даабари Ханда Бадмаевна абанхай. Тэдэ нүхэр Цырендоржиева энэ даабаряа сум бэелүүлхээр бэлэн. Гална үшөө нэгэ шухала даабаритай байха— гурбан үхибүүдээ хүмүүжүүлжэ, коммунизм байгуулагшадай зэргэдэ табиха. Энэшье зорилгоё сум дүүргэхэ байhандань hэжэг түрэгдэнэгүй!

Коммунис ажалай ударник, Ленинэй партиин гэшүүн Ханда Бадмаевна Цырендоржиева үни удаан жэлнүүдтэ эрхимээр ажаллаhанайнгаа түлөө «Ажалай габьягай түлөө» медаль абахадаа, хүдэлмэриингээ эршэ бүри шангадхахаб гэжэ мэдүүлhэн байна.

Хэлэhэн үгэ хэрэг хоёрынь алгасанагүй. Үбэлжэлгэдөө түгэс бэлэдхэлтэйгээр оронхой, хурьга абахаар мүн лэ бэлэн.

Иимэл даа коммунистын ажал хэрэг.

З. ТЭЛИН.

СЭЛГЕЭХЭН НЮТАГ СЭЛЭНГЭЭРНАЙ

ГДР-hээ ерэhэн бэлэг

...Жаргалантын нугада түбхинэhэн Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо айлшад таhалдадаггүй шахуу юм. Халтад гэбэл хүршэ областьнуудhаа, Монголой Арадай Республикаhаа, мүн Германиин Демократическа Республикаhаашье хүндэтэ айлшад буужа ерэхэдээ тородоггүй юм.

Энэ оной зун Берлинэй бүлэг радиожурналистнууд аяар холын Жаргаланта нютагта ерэhэн юм. Хани ёhоной халуун, hонирхолтой уулзалгын оршон байдалда колхозой партком немец коммунистнуудай агуу ехэ вождь нүхэр Эрнест Тельман тухай, тэрэнэй дүлэтэ тэмсэлэйнь намтарhаа hонирхолтой материалнуудые эльгээхыень гуйгаа hэн.

Бүри hаяхан тус колхозой нэрэ дээрэ нүхэр Тельманэй революционно ажал ябуулгаhаа хэдэн шэнэ хэhэг фотодокументнүүд, торгон хибэс дээрэ урлаhан өөрынь дүрэ зураг абтаба.

Үнэтэ эдэ зүйлнүүд соонь СЕПГ-гэй, ЦК-гай секретарь нүхэр Э. Хопеккер гэгшын гар табилгатай амаршалгын бэшэг байба...

Москва, ВДНХ-да

Амжалтын жэгүүр—ажал гээд дэмы хэлсэдэггүй. Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ габшагай шанга ажалаараа шалгарhан аймагаймнай олохон түрүүшүүл Москва, Арадай ажахын туйлалтануудые харуулха выставкэдэ зорибо. Тэдэнэй тоодо ВДНХ-гай путёвкоор шагнагдаhан XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой бригадир Д. Г. Жадамбаев, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозhоо—Б. Д. Базаров, Химнын совхозой зүгы үсхэбэрилэгшэ А. И. Колесов болон бусад бии.

Илагшадта—Улаан туг

Хэшэгтэ баян Ноёхон нютагай клуб соо хүн зон угаа олон, хүхюу баяртайнууд байбад. Энэньшье ойлгосотой. Гүрэнэй түсэб-захилhaa гадуур Эхэ орондоо 30 мянган центнер гэхэ гү, али гүрэнэй түсэб таба дахин үлүүлhэн Ноёхоной таряашадта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг баяр ёhололой оршон байдалда барюулагдаба.

Удаань харюугай үгэ хэлэhэн орденто hаалишан Х. Ж. Цацаева, хонишон Б. Б. Цыбиков, механизатор Д. Н. Жимбеев болон бусад «дайлан» абаhан Улаан тугаа баатарлиг ажал хэрэгээрээ батадхахабди гэжэ мэдүүлбэд. Тиихэ зуураа колхозой таряашад ойн баярай жэлые онсо hайн бэлэгүүдтэйгээр угтахын зорилгоор социалис уялга дэбжэлтэ ехэтэйгээр баталан абаа.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТООГООР

Ажалай ехэ эдэбхи абьяас түрүүлhэн энэ жэлые Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад амжалта түгэс дүүргэжэ байна. Түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ илангаяа Ягоднын фермын hаалишад М. Петрова, И. Черных гэгшэд горитойхон хубитаяа оруулна.

Тэрэшэлэн Тэлээнэй МТФ-эйн шударгы hаалишад Д. Очирова, О. Байнганова гэгшэд ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа байнхай.

Иигэжэ Загастайн hаалишад өөhэдынгөө амжалтануудые Октябриин ойдо зорюулна.

„Сэсэглэн hалбарыш, Сибирь!"

Иигэжэ Ново-Селенгын интернат-hургуулиин hурагшад географическа үдэшэеэ нэрлэбэ. Удха найруулгынгаашье талаар Сибириин шэмэг hайхан байгаалида зорюулагдаhан энэ үдэшэ угаа hонирхолтой байба.

«Сибирь уран шүлэг, уянгата дуун соо» гэhэн найруулгань баhал сэдьхэлээ баясажа харамаар байба. hонирхолтой хэрэгүүдтэ мүн өөhэдынгөө хубита нөөсэ оруулхын зорилгоор эдэ уран бодолтон, дүлэтэ зүрхэтэн революционно алдар солын түб хотонууд болохо—Москва, Ленинград ошохо эрхэ олохын түлөө мүрысөөндэ оролсобод.

Бэшүүрэй «Дружба» колхозой ахалагша хонишон Байсам Бадмацыренович Тугутов олон жэлэй туршада ажаллажа байдаг. Энэ жэлдэ социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, зуун эхэ хонин бүриhөө 89 хурьга түлжүүлээ. Мүнөө нүхэр Тугутовай даадаг отарынхид түл абалгые бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө тэмсэжэ байна. Зураг дээрэ: ахалагша хонишон Б. Б. Тугутов.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

(ТАСС-ай корреспондентнүүдhээ).

БАЯН ОЛЗО

ЭНГЕЛЬС. (Саратовска область) «Анисовский» гэжэ совхоз Поволжи шадар эгээл томо ажахынуудай нэгэн болоно. Тус совхозой гол hалбаринь ан болоно. Эндэхид мүнөө үбэлэй туршада 2400 норкын арhа тушааха зорилготой. Норкын арhан эгээл үнэтэй дээрэ тоологдодог. Тэрэниие хараадаа абажа, совхозойхид гансал эрхим hайн шанартай, үнгэтэ гоё hайхан арhануудые тушааха түсэбтэй.

Мүн тус совхоздо хара, халтар хара үнэгэнүүд үсхэбэрилэгдэдэг юм. Тэрэнэй арhанай шанарые hайжаруулхын түлөө hүүлэй жэлнүүдтэ ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Колхозой кадрнуудай таhаг

БЕССОНОВКА. (Белгородско область). Фрунзиин нэрэмжэтэ колхоздо область дотороо эгээл түрүүлэн кадрнуудай таhаг эмхидхэгдэбэ. Тус ажахын гол hалбаринь гахай үсхэбэрилгэ болоно. Колхозой ажахы дээрэ мүнөө үедэ 2 мянга гаран хүн ажаллажа байдаг. Хүдөө ажахын 30 гаран мэргэжэлтэдэй олонхидынь дээдэ эрдэмтэйнүүд. hүүлэй жэлнүүдтэ тус колхоздо элдэб мэргэжэлтэдэй тоо улам олошороо. Тиигэбэшье колхознигуудай олонхидынь тусхай курсануудта hурана.

Үйлэдбэриие эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэжэ байhан үедэ кадрнуудтай хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха ябадалые хараадаа абажа, тус колхоздо кадрнуудай таhаг эмхидхэгдэhэн байна. Энэ таhагайхид мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, hургаха, зүбөөр хубаарилан табиха асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулдаг.

Тосхоной хүндэтэ эрхэтэн

ЦЕЛИНОГРАД. Целиноградска районой Воздвиженка гэжэ тосхоной зарим гэрнүүдтэ «Эндэ тосхоной хүндэтэ эрхэтэн ажаhуудаг» гэhэн гаршагууд аржын харагдадаг болоо. Воздвиженска сельсовет Социалис Ажалай Герой К. Алпысаевта иимэ хүндэтэ нэрэ hаяхан олгобо. Энэмнай гуша гаран жэлэй туршада комбайнераар ажаллажа, бусадта жэшээ харуулhан намтартай. Мүн граждан дайнда хабаадаhан К. К. Кожемякинда хүндэтэ нэрэ олгогдоо.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭЭ

РУДНЫЙ. Соколовско рудоуправлениин горнягууд Агуу Ехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Жэлэй эхинhээ хойшо эндэхи шахтернууд 120 тонно руда Эхэ орондоо үгөө.

hҮНЭЙ ТОМО ГИГАНТ

ТЮМЕНЬ. Ялуторовскада. hүн үйлэдбэрилхэ шэнэ завод—гигантын барилга түгэсэбэ. Эндэ сүүдхэдээ 450 тонно hүн үйлэдбэрилэгдэхэ юм. Энэмнай область дотор байгуулагдаhан hүнэй промышленностиин эгээл томо предприятинуудай нэгэн болоно.

СОЁЛОЙ ШЭНЭ ОРДОНУУД

КИЕВ. Украинын Белоцерковско районой Розалеевка тосхондо хоёр дабхар соёлой шэнэ ордон бодхоогдобо. Тус ордоной барилгада мүнгэ зөөри Кировэй нэрэмжэтэ колхоз hомолоо юм.

Мүнөө ашаглалгада ороhон соёлой ордондо hонирхолтой хүдэлмэринүүд ябуулагдана. Энэ ордон үргэн экрантай, элдэб зүжэг харуулха тусхай ендэртэй. Мүн эндэнь ехэ уншалгын залтай баян библиотекэ бии. Тэрэшэлэн уншалгын үдэшэнүүдые үнгэргэхэ, уран hайханай бүлгэмэй наада табиха тусхай таhагууд бии.

Розалеевка тосхоной ордон — колхозой мүнгэ зөөреэр бодхоогдоhон 18 клубуудай нэгэниинь болоно. Жэлэй дүүрэтэр үшөө тиимэ 9 ордон ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана.

Ута наhатан

ШУША. (Азербайджанай ССР). Ширлан гэжэ хадын тосхондо ажаhуугша Агалар Бабакиши Кулиев гэгшэ түрэhөөр 120 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэбэ. Энэ ехэ hайндэртэнь тэрэнэй бүхы бүлэ, түрэлхидынь—басагад, хүбүүдынь бултадаа суглараа. Мүн энэ үдэр ута наhатын дүүнь—105-тай Гусейн Киши, 95-тай дүү басаганиинь Фатьма-Хала гэгшэд hайндэрлэлсөө.

Агалар Кулиев 120 хүрэтэрөө нилээдгүй ехэ ажал хэhэн байна. Тэрэ үни удаан жэлдэ түрэл колхоздоо ажаллажа ябаhан. Мүнөө наhатай боложо, амаралтада байбашье гар үзүүрэй хүдэлмэри хэдэг зангаараа. Шэхэниинь hонор, нюдэнииньшье муудаагүй. Ябагаар ябахадаа хэнhээшье дутуугүй, заримдаа мори унаадшье ябадаг.

Мүн энэ тосхоной ута наhатан Мамед Мамедов, Гусейн Дадашов, Джабар Чобанов, бусад.

Ороной эгээ hайн курорт

КИСЛОВОДСК. Совет гүрэнэй табин жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоhон городой ажалшад hайн дүнгүүдые туйлаба. Эндэхид амархаяа ерэhэн зониие халуунаар угтажа, тэдэнэй элдэб эрилтэнүүдые hайнаар гүйсэдхэжэ шадаhан. Тиигэжэ эрхим hайн дүнгүүдые ажал дээрээ туйлаа.

ВЦСПС-эй президиум Кисловодск городые ороной эгээл түрүү курорт гэжэ тоолоод, ВЦСПС-эй нэгэдэхи шатын дипломоор шагнаба.

Мүнөө тус курортдо намар. үбэлэй сезон түлэг дундаа. Эндэ 12 мянган хүн амаржа, эмшэлүүлжэ байнхай.

Эрдэм-шэнжэлэлгын совет[...]дна «Академик Курчатов» Ка[...]нинградhаа hаядаа гаража [...]тлантикын уhа эсхэхэ юм. Эн[...]рабль дэлхэйн бүмбэрсэгы[...]йроходоо, нэгэл дахин түлиш[...]баха юм. Судна дээрэ научн[...]ухы тухеэрэлгэ бии. Тэрэнэй [...]орость час соо 18 миль. Эн[...]рабль ГДР-тэ баригдаhан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Академи[...] [...]урчатов» Балтиин далай дээрэ.

ТАСС-ай фото.

ШЭБХЭ, ТОРФЫН ШЭМЭТЭ ТЭЖЭЭЛ

Ерэхэ жэлэй ургасын түлөө тэмсэн, Саянай совхозой хүдэлмэришэд сабшалан, таряалангайнгаа газар дээрэ шэбхэ гаргаха хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулна. Мүнөө хамта дээрээ 1300 гаран тонно шэбхэ, 1620 гаран тонно торф минеральна үтэгжүүлгэ холисотойгоор гаргагдаад байна.

Совхозой 3-дахи отделениин суута луговод Сырен Доржиевич Гомбоев үдэр бүхэндэ сабшалан дээрээ 20-ёод тонно шэбхэ гаргана. Үнгэрэгшэ зун тэрэнэй ургуулhан сабшалангай гектар бүхэн дээрэhээ 17—20 центнер үбhэн хуряагдаhан байха юм. Энэ нүхэрнай эрхим ажалайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай.

Кукуруза ургуулагша Л-Н. Д. Гыргеновэй даадаг оньhожоруулагдаhан звено энэ хүдэлмэриие hайнаар эмхидхээ.

Түнхэн.

Е. МАЗАНОВ.

ХОЛЫН ЗАГАhАШАДАЙ ЗАХИЛААР...

Онохойн модоной комбинадай амhартын цех Керчь болон Азовын загаhанай заводуудай захилаар модон амhартын хана хабhа хэхэ модо бэлэдхэдэг болонхой. Энэ цех ноябрь hара хүрэтэр үдэр бүхэндэ 10—13 кубометр тиимэ хабтагай модо бэлэдхэдэг байhан. Цехэй хүдэлмэришэдэй шадабари дээшэлүүлхэ техническэ hуралсал үнгэргэжэ, олохон хүниие энэ мэргэжэлдэ hургаhан байна.

Тэрэнэй ашаар үйлэдбэриинь бүтээсэ хоёр дахин шахуу дээшэлhэн байха юм. Бүтээн гаргаhан продукциинь өрынь үнэ нилээд хямдараа.

Цехэй коллектив ажахын тоосоондо дүүрэнээр орохо бэлэдхэл хэжэ дүүргэбэ. Тиигэжэ шэнэ жэлhээ эхилэн шэнэ гуримаар хүдэлдэг болохонь.

Г. МИХАЙЛОВ.

РОДОЙ ЭРТЭ УРДЫН ГОРОДОЙ БАЯР ЁҺОЛОЛ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

...нуудые асарhан хүнүүд тухай ...лгын үгэ хэлэнгүй гаража бо...гүй. Эдэ түрүү хүнүүд олон ...ан юм. Бүгэдыень нэрлэхын ...гүй.

...үлээрнь А. Н. Шелепин хүдөө...ын ажалшадай амжалта тухай, ...тиин ажалшадай hуудал байда... hайжаруулха тухай хэлэнэ.

...най бүхы ороной ажабайдал, ...хэрэг тухай хэлэхэ болоо hаа, ...ин, арадай мүнөө бэелүүлжэ ...н гол юумэн гэхэдэ, КПСС-эй ... с'ездын шиидхэбэринүүдые, ... табан жэлэй асари ехэ түсэ...е, КПСС-эй ЦК-гай мартын, ...бриин Пленумүүдэй шиидхэбэ...үдые бэелүүлгэ мүн болоно.

...шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь ...жэ байhан олон миллион со... ажалшадай шэн габьяата ажал ...бодо аша дүнгүүдые үгэжэ бай... Шэнэ табан жэлэй түсэбэй тү...ын жэл болохо 1966 ондо про...енна продукци үйлэдбэрилгын ...эн 8,5 тухай процентээр нэ...ь. Харин түсэбэй ёhоор 6,7 ...ент байhан юм. Түсэбhөө гадуур ...иллиард тухай түхэригэй про... гаргагдаха. Жэшээлхэдэ, бу...айлуулга 97 миллион тоннодо, ...роэнерги — 505 миллиард ... киловатт-часта хүргэгдэхэнь, ...элдэ промышленность 2 мил...оо олон холодильник, хубсаhа ...г 3 миллион 800 мянган ма..., 4300 мянган телевизор хүн ...гүүхэнь. Хүдөө ажахын валовой продукци энэ жэлдэ, тухайлагаар мэдээгээр, 10 тухай процент... болохонь.

...тэрhэн жэлдэ 1 миллион 900 ...hаhаа олон болбосон түхэлтэй ...ранууд ашаглагдаа. Тэрээн... Хүдөө нютагта 380 мян... гэрнүүд бодхоогдоо. Энээн... ехышье хэжэ болохо ... Теэд эдэ зорилгонуудта ... үгэhэн мүнгэ зөөри зарим га... бүрин ашаглагдангүй.

...байhан үдэрнүүдтэ СССР-эй Верховно Советэй сесси болохонь. Энэ ... СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбые, мүн 1967 оной гү...й бюджедые зүбшэн хэлсэхэ. Энэ түсэбые зохёоходоо, КПСС-..., СССР-эй Министрнүүдэй Совет арадай материальна ажа...алые hайжаруулгатай, культур... хэмжээень дээшэлүүлгэтэй хол-

боотой хэмжээ ябуулгануудта онсо анхаралаа хандуулаа гэжэ онсолон тэмдэглэхэ шухала. Хүн зоной олзо доход хэлбэришэгүйгөөр дээшэлнэ, элдэб янзын эд бараан болон эдеэ хоолой продуктнууд элбэгжээ, эд хэрэгсэлнүүдэй шанар горитойхоноор hайжараа.

Гэбэшье зарим промышленна эд бараануудай, нэн түрүүн гуталай трикотажна болон оёдомол хубсаhануудай талаар, хүн зоной түргөөр ургажа байhан эрилтэнүүд үшөөл бүрин хангагданагүй. Энэ талаар байhан арга боломжонуудаа хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ шухала. Тиимэ арга боломжонууд предприяти бүхэндэ бии. Хүн зондо хэрэгтэй эд бараа үйлэдбэрилгые саашадань ургэдхэхэ, колхоз, совхозуудта ойгаалиин нютагай материалнуудай түүхэй эд болбосоруулха элдэб янзын үйлэдбэри болон туhалбариин предприятинуудые саашадань хүгжөөхэ шухала. Эд бараанай hайн шанартай, гоё hайхан байха тухай онсо анхарал хандуулагдаха ёhотой.

Худалдаа наймаае, худалдан абагшадые хангаха культурые дээшэлүүлхэ, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрие үндэhөөрнь hайжаруулха талаар үшөөл ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Зарим ушарта али нэгэн эд бараа болон продуктнуудай талаар хүн зоной эрилтэ хангагдангүй байна, харин худалдаа наймаанай зарим хүдэлмэрилэгшэд зүгhөө хүдэлсэгүй, заримдаа өөрынгөө уялгада харюусалгагүй хандаhанhаа болоно. Эдэ бэрхэшээлнүүд болон дутуу дунданууды түргөөр усадхаха хэрэгтэй.

Саашань А. Н. Шелепин улахооронды байдалай, дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй зэргэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй асуудалнууд тушаа, хитад хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл таhалдуулха политика тушаа хэлэбэ. Парти хадаа КПСС-эй XXIII съездын зохёоhон гадаадын политическэ хараа шугамые бата бэхеэр, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ юм гэжэ тэрэ мэдүүлнэ.

Коммунис парти, Советскэ правительство үнгэрhэн дайнhаа эхилэ тобшолол хэжэ, амгалан ёhоор зэргэ оршон байха политикые бэелүүлэн, революционно ехэ hэргэг байжа, манай Эхэ ороной бэе хамгаалха хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ шухала хэрэгтэй бүхы хэмжээнүүдые абана. Манай гүрэнэй алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүд ямаршье империалис зээрхэг түримхэй добтолгоо харюугай үхэлэй сохилто үгэхоор хэзээдэ бэлэн.

Бүхы совет арадай суг хамта Калининска областиин хүдэлмэришэд, колхозшингууд, интеллигенци болон бүхы ажалшадай КПСС-эй алдарта отрядуудай нэгэн болохо өөрынгөө дайшалхы партийна организацин хүтэлбэри доро болохёо байhан агууехэ hайндэр—Совет гүрэнэй оршон байhан табинхи жэлэй ойе коммунис байгуулалтадаа шэнэ гайхамшагта амжалта түйлалаар угтаха байhандаа этигэжэ байhанаа А. Н. Шелепин үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

А. Н. Шелепинэй үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, нэгэнтэ бэшэ болобон альга ташалгаар таhалдаа.

КПСС-эй Калининскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Н. Г. Корытков трибунада гарана. Үндэр шагнал барюулhанайнь түлөө Коммунис партида, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедтэ, Совет правительстводэ областиин бүхы ажалшадай үмэнэhөө тэрэ халуун баяр хүргэнэ.

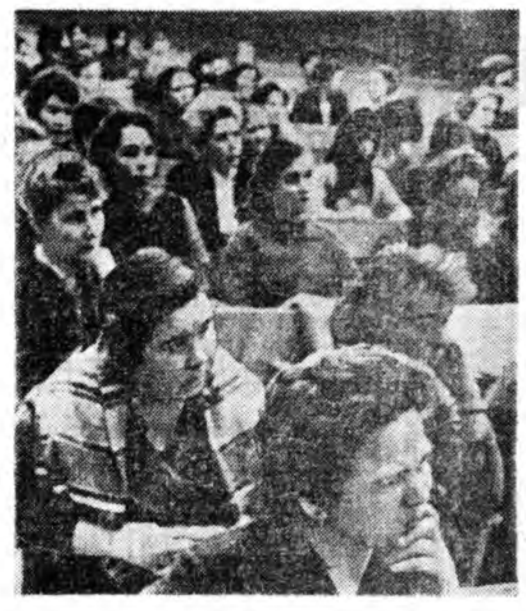
Правительствын үндэр шагналай түлөө КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ Калининска областиин түлөөлэгшэд халуун баяр хүргэбэ. Баярай суглаанда хабаадагшадые, тэдэнэй дамжуулан, ордено Калининска областиин бүхы ажалшадые энда ерэhэн бүхы айлшад амаршална.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

Тэрэшэлэн Советскэ Союзай орденоор шагнагдаhан Минск, Тула, Смоленск городуудта, Московско болон Ленинградска областьнуудта амаршалгын телеграммануud эльгээгдэбэ.

Алас-Дурнын, Сибириин хүдөөгэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинар

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ БА НОМ

Республикымнай түб хото—Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэжэ байhан Алас-Дурнын, Сибириин библиотекэнүүдэй түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй семинар хото, хүдөөгэй олониитын анхаралые хандуулна. Тиин семинарай хүдэлмэреэр соёл болбосоролой эмхи зургаануудай, hургуулинуудай болон тусхай библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд hонирхоно.

Уншагшадай дунда ном үргэнөөр тараалга гээшэмнай үзэл сурталай шухала хүдэлмэри. Манай газетын корреспондент семинарта хабаадагшадта: Москвагай В. И. Ленинэй нэрэммэтэ Гүрэнэй библиотекын таhагые даагша Галина Петровна Богатова, Приморско хизаарай Черниговскэ районой «Мансовский» гэжэ совхозой хүдөөгэй библиотекые даагша Людмила Эмильевна Абол гэгшэдтэ хэдэн асуудалтайгаар хандаба. Тэдэнэй харюуе доро толилнобди.

Корреспондент: Совет засагай 50 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй үедэ ороноймнай библиотекэнүүдэй урда ямар зорилгонууд табигданаб?

Г. П. Богатова: Хизаар бүхэндэ Совет засагай түлөө арад зоной баатар ёhоор тэмсэhэниие харуулhан, граждан дайнай хуудаhануудые ираhан, түрүүшын табан жэлнүүдэй алхамуудые мүнхэжүүлhэн номуудые уншагшадай дунда үргэнөөр тараалга, иимэ зохёолнуудтай эдир наhатайнуулые, залуушуулые ойроор танилсуулга хадаа библиотекэнүүдэй урда табигдаhан мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн гээшэ. Мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай темые хүсэд дүүрэнээр харуулhан уран зохёолые али аргаар тарааха хэрэгтэй.

Революционно тэмсэл тухай номуудые тараалгада республика, хизаар, область бүхэндэ жэл бүри хэблэгдэдэг тусхай календарьнууд ехэ туhатай. Иимэ календариин туhаламжаар уншагшадай

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

конференци, хөөрэлдөө гү, али ондоо хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэдэ зохид. Юуб гэхэдэ, календарьнууд соо хизаарай түүхэдэ хабаатай методическа, библиографическа материалнууд ородог шуу. Жэшээлхэдэ, Горькиин нэрэмжэтэ Улаан-Үдын библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй бэлдэн гаргадаг календарь гүнзэгы удхатай, баян материалтай.

Залуушуулые революционно, дайшалхы ёhо заншалаар хүмүүжүүлгэ гээшэ библиотекэнүүдэй хүдэлмэридэ сэхэ хабаатай. Тиимэhээ библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хизаар, түрэл город, тосхон бүхэнэй түүхые hэргээн бодхоолгодо эдэбхитэйгээр хабаадаха ёhотой. Мүнөө Украина болон Белоруссиин библиотекэнүүдтэ энэ талаар ёhото хүдэлмэри хэгдэнэ.

Зарим библиотекэнүүд хэблэгдэhэн номуудай хажуугаар өөрынгөө хизаар тухай гар бэшэг номуудые, элдэбын материалнуудые суглуулна, мүн хуушанай большевигүүдэй, дайнай, ажалай ветерануудай хөөрөөнүүдые бэшэжэ абана.

Библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд Совет засагай түлөө тэмсэлые харуулhан номуудаар уншагшадай конференцинүүдые үнгэргэхэhөө гадна, выставкэнүүдые, уулзалгануудые эмхидхэхэ ёhотой.

Совет засагай 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ зуураа библиотекарьнууд уншагшадаа hайнаар хангахые оролдохо байна.

Корреспондент: Элидхэлшэ танай хүдөөгэй библиотекэ тухай хэлэхэдээ, ажал хүдэлмэриеэ ажахын гол зорилгонуудтай холбожо ябуулдаг байhыетнай тэмдэглэбэ. Энээн тухайгаа манай уншагшадта тобшохоноор хөөрэжэ үгыт.

Л. Э. Абол: Хүдөөгэй библиотекэ гээшэ хүнүүдтэ уншаха номынь лэ ганса бэлдэжэ үгэхэ гэhэн үүргэ дүүргээд байхагүй, хүдэлмэришэдэй hураха нэгэ гуламта байха зэргэтэй ааб даа. Жэшээнь, hүүлэй жэлдэ манай библиотекэ иимэ нэгэ шэнэ ажал эхилээ юм.

Совхознай 1200 гаран хүдэлмэришэдтэй. Ажахымнайшье олон hалбаритай, ехэ хүгжэнги. Партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, мүнөө үедэ, илангаяа промышленна предприятинуудта, бэеэ оложо байhан шэнэ экономическа хубилалтын удхые, тэдэнэй арга шадабарие манай совхоз хараада абажа, ажал хүдэлмэридөө хэрэглэжэ эхилээ. Энэ ехэхэн удха шанартай хэрэгые хүдэлмэришэдтөө ойлгуулха, шэнэ хубилалтын удхые шудалхадань туhалха уялгатай совет манай библиотекэдэ саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг. Энэ советэмнай совхозой, районой мэргэжэлтэд ородог. Тэдэнэр манай ажахын жэшээ дээрэhээ лекцинүүдые бэлдэдэг. Зоной суглараад байхада ерэжэ уншаад лэ болихо бэшэ, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэжэ, тэдэнэй hанал бодолые хэлүүлхэ зорилготойгоор ажалаа эмхидхэдэг. Тиимэhээнь советэйнгээ хүдэлмэреэ эхилхын урда манай библиотекэ хүдэлмэриин хэрэгтэй болохо материалнуудыень бэлдэжэ үгэдэг юм. Шэнэ хубилалтын талаар ехэ олон асуудалнууд хүн зониие hонирхуулдаг гээшэ. Уншаха номуудыень, брошюра ба лекцинүүдыень бидэ хөөрэлдөөнэй эхилхэhээ уридшалан бэлдэдэгбди. Тиихэдээ хэлсэгдэхэ ёhотой асуудалаар лекторэй элидхэлэй тезисүүдыень түрүүн олон болгожо, хүнүүдтэ тараахадамнай hайн. Иигэжэ ехэ hонин хөөрэлдөөн болодог. Хүдэлмэришэднайшье ажахыгаа бүри хүгжөөхэ, ажал хүдэлмэридөө шэнэ юумэ хэрэглэхэ гэжэ саг үргэлжэ бодомжолжо, совхозойнгоо түлөө оролдолгтой, ажахынгаа бүхы хэрэгтэ ёhотой эзэн байhанаа мэдэржэ hурадаг. Библиотекэдэмнай үнгэргэгдэдэг энэ хөөрэлдөөнүүднай хүдөө ажахыда болож байдаг шэнэ шэнэ хубилалтануудые саг соогоо мэдэжэ байха, эрдэм наукын, ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсаха гэhэн hургуули болож байнхай.

Семинарта хабаадагшад фойе соо: Г. Г. Семенова, Л. Э. Абол, К. И. Степанова, Т. А. Шабанова, Н. М. Литвинова, С. С. Чернокульская, Е. А. Халбаева, М. С. Хамганова гэгшэд.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

НОСОГ ЛЭ ХУРСААР СОЁЛОЙ ГАЛНУУД

(БҮХЭРОССИН ХАРАЛГЫН УРДА)

...ОВЕТ засагай 50 жэлэй ойдо ...улагдажа, хүдөөгэй уран hай...й бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна ...иваль үнгэргэгдэжэ байна. ...ө үедэ бүхэроссийска харал... бэлэдхэл хэгдэнэ.

...с харалга манай Буряадай ...убликада ерэхэ оной апрель...үүрэхэ юм. Тон түрүүн уран ...анай бүлгэмүүд аймагуудтаа ...ысэхэ. Тэндэ илажа гарагшад ...лэл Улаан-Үдэдөө сугларaад, ...эрхимүүдээ шэлэн абажа, зо...ва харалгада эльгээхэ юм. Зо...на харалга иимэ гурбан газар... үнгэргэгдэхэ:

...эхэ оной майн хоёрдохи ха... Шэтын, Эрхүүгэй область...ай, Буряадай, Яхадай, Тувын ...Р-нүүдэй, Красноярска хизаа... уран hайханай агитбригада... манай Улаан-Үдэдэ мүрысэ-

...радай театрнууд Красноярск ...до сугларха;

...үдөөгэй дуушад. ...аршад, арадай хүг...шэд Эрхүү хотодо ...арха. Энэ харалга... Агын, Усть-Ордын ...ональна округуу... түлөөлэгшэнэр ха...алсаха юм.

...анай республикын ... хүдөөгэй уран ...анай бүлгэмүүд, ...дай театрнууд энэ ...усалгатай харал...үдта үнинэй бэлдэжэ, тусхай ...ик зохёогдонхой.

...ран hайханай бүлгэмүүдэй ...российска харалгада бэлдэжэ ... саг соогоо хото городуудайн... хүдөө нютагуудайнгаа соёлой ...тануудые нилээд hэргээжэ, ... хүдэлмэриеэ hайжаруулжа ... арга олгогдоо гээшэ. Энэ ...лмэриие Буряадай Культурын ...стерство, арадай Зохёолой ...ан эмхидхэнэ.

...үнөө үедэ наада бэлэдхэлгын ... харюусалгатай үе саг ерээд ... Тиихэдэнь манай республи... уран hайханай бүлгэмүүдтэ ... ажал хэгдээд, үшөө юун хэг...аад, үды байна гээшэб?

ЮУНДЭ ИИМЭ БАЙДАЛ УШАРНАБ?

...ЭНЭЙШЬЕ мэдэhээр, уран ...анай бүлгэмдэ хабаадаха ду...й хүнүүд олон байдаг. Тэдэ... эмхидхэхэ. ударидаха хүнүүд ...анса дуталдадаг. Арадай Зо...ой байшан байгша он соо уран ...анай ба хоорой бүлгэмүүдэй ...лбэрилэгшэдэй гурба hарын ...ануудые; арадай театрай ре...ёрнуудай, автоклубуудые ...шадай, уран hайханай агит...адануудай хүтэлбэрилэгшэдэй ...нарнуудые; арадай хатарай ...баянистнуудай, уран зурагша... курсануудые эмхидхэhэн бай... Соёлойнгоо эдэбхитэд ба хүдэл...шэдые hургажа абаха энэ ар... боломжые манай хүдөөгэйхид ...д хэрэглээгүй гэжэ hанагдана. ...дэб гэхэдэ, зарим аймагууд..., колхоз болон совхозуудhаа ...эн хүнүүд уран hайханай са...тельностиин хүдэлмэридэ hо...үй, бэлиггүй байшаха юм. ...даа, ямар шалтагаанhаа иимэ ...үд манай хүдөөгэй соёлой гу...тануудта бии байнаб?

...анай hанахада, хүдөөгэй клу...ые даагшаар хүдэлжэ байhан ...үд ажал хүдэлмэриеэ ёhын ...хэнэ, үгышье hаа клубай ... хэжэ шадахагүй, бэлиггүй ...үд тэндэ ажаллана.

...лубые даагша өөрөө hайн хүг...шэн, дуушан, хатаршан, наа...ан байха зэргэтэй. Үшөө кино

харуулжа шадаха, ханын газетэ гаргаха, лозунг бэшэжэ шадаха ёhотой. Иимэ шадабаритай хүнүүд хомор юм ааб даа. Теэд зарим областьнуудта клубые даагшадай хажуугаар зарим колхозууд уран hайханай хүтэлбэрилэгшэдые баридаг.

Энэ жэшээ тон hайшаалтай, манай Буряадта хэрэглэдэг болоо hаа ехэл зохисотой hэн.

Манай арадай Зохёолой байшан соёлой хүдэлмэришэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ курсануудые, семинарнуудые үнгэргэдэг байна. Энээндэмнай тон шадамар бэрхэ, бэлигтэй соёлшодые хүдөөгэйхидэй эльгээдэг байбал туhатай, hайншье hэн.

РЕПЕРТУАР ТУХАЙ ХЭДЭН ҮГЭ

УРАН hайханай бүлгэмүүдые зохихо репертуараар хангаха гээшэ арадай Зохёолой байшангай нангин уялга мүн. Тиихэдээ ород репертуар олохо, бэлдэхэ гээшэ хүнгэн. Харин үндэhэн буряад репертуар гээшэ уран hайханай бүлгэмүүдэй тон үбшэнтэй газарынь.

Мүнөө арадай театрнуудта, уран hайханай драматическа бүлгэмүүдтэ хэрэгтэй болохо буряад пьесэнүүд эльгээгдэнги. Тэдэнэр энэ талаар ядалдахагүй. Мүн уран hайханай агитбригадануудай табиха сценаринуудые бэлдэжэ тараагаабди. Гансал дуун, хатарнууд, наадаха хүгжэм ехэл дуталдадаг байна. Энэньшье зүб. Юундэб гэхэдэ, уран hайханай коллективүүд шэнэ шэнэ дуу, хатар эридэг. Тиихэдэнь бидэнэй эльгээхэ юумэн олдоногүй. Байгша он соо гараха ёhотой хоёр «Эстрадна сборнигоймнай» нэгэниинь арайл гэжэ хэблэгдээ. Дуунуудай шэнэ сборник, үшөө 14 дуунууд-хуудаhанууд «Бургизда» хэбтэhээр. Гадна хуушанаймнай «Ехорhоо» бэшэ буряад хатар оройдоо үгы байха юм. Ф. Ивановой хатарнуудай гансахан лэ сборник бии гээшэ. Бэшэ юумэн байхагүй. Тиимэhээ шэнэ, буряад хатар бэлдэхэмнай хүндэ. Гадна ехэ хоорто гүйсэдхэхэ дуунууд бэшэгдэнэгүй, бэшэгдэhэншье hаа тон үсөөн. Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудые «усадхахын түлөө арадай Зохёолой байшан оролдодог. Гэбэшье хүдөөгэймнай соёлшод нэгэ шухала юумэ ойлгохо hэн гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, бидэ Октябриин хубисхалай 50 жэлэй ойдо зорюулhан харалгада бэлдэхэ зуураа, Совет засагай үедэ буряад соёлойнгоо уран hайханай түйлаhан алхам харуулхые оролдохо болоно бшуубди. Энэ саг соо нилээд hайн дуунууд, хатарнууд табигдаhан байха. Тэдэниие hэргээхэ уялгатайбди гэжэ соёл болбосоролой хүдэлмэришэд мартаха ёhогүй.

Бүхэроссийска харалгада бэлдэжэ байха үедөө, мүн саашадаашье үхибүүдтэ зорюулжа наада бэлдэхэ ушартайбди. Энэ талаар сэхынь хэлэхэдэ, республика дотор мүртэй юумэн хэгдэнэгүй. Гадна хүдөөгэй уран дархашуул болон оёдолшодой хэhэн бүтээлнүүд, фотографуудай, зурагшадай ажалда анхарал хандуулхаар болоо. Тэдэнэй эрхим бүтээлнүүдые Москва эльгээхэ болохобди.

ТУҺАЛАМЖА ЯМАР БАЙХАБ

ДЭЭРЭ хэлэгдэhэнэй ёhоор, хүдөөгэймнай соёлшодой, уран hайханай бүлгэмүүдэй ажал хүдэлмэридэ мүнөө үедэ онсо анхарал хандуулагдахаар болоо. Илангаяа республикымнай профессиональна театрайхид, зохёолшод, зурагшад, хүгжэмшэд тэдээндэ туhалха зэргэтэй, уялгатайшье. Хүдөө нютагуудайнгаа уран hайханай бэрхэ бэрхэ түлөөлэгшэдэй хүсөөр лэ республикымнай профессиональна искусство өөрынгөө кадртай болоно ха юм. Тиимэhээ уран зурагшадай холбооной (түрүүлэгшэнь А. Казанский), композиторнуудай холбооной (түрүүлэгшэнь Б. Ямпилов) болон бусад эмхинүүд ямар нэгэ колхозые шефтээ абанхайбди гээд ондоо бүлгэмүүдтэ туhалдаггүй. Үшөө шефтээ абаhан бүлгэмүүдтээ туhалхадаа хүлhэ эридэг эмхинүүд бии. Жэшээнь, Буряадай артистнуудай, уран зурагшадай зүгhөө иимэ ябадал гарадаг. хэрэгтэй болохо хэрэгсэл абаха гэжэ hомолhон мүнгэеэ хүдөөгэйхид гаргашалха баатай болодог. Теэд «туhалагшадай» хэhэн юумэн мүртэй байхагүй.

Хүдөөгэй соёлшодые бэлдэхэ уялгатай Зүүн Сибириин культурын институт (директорынь Д. Жалсабон) хото, хүдөөгэй соёлой гуламтануудта анхаралаа илангаяа хандуулха зэргэтэй. Мүнөө үедэ тус институдай хүдэлмэрилэгшэдэй хүдөө нютагуудта гаража, тэндэхи соёлой гуламтануудта бодотоор туhалдаг, манай арадай Зохёолой байшантай бүри дүтэ холбоотой байхын түлөө оролдодог hаань ехэ hайн байгаа. Гансахан лэ Улаан-Үдын соёл гэгээрэлэй училищи (директорынь В. Николаев), хүгжэмэй училищи (директорынь О. Дамбаев) энэ талаар оролдодог. Тэдэ саг үргэлжэ hайн дурааараа хүдөө гаража, тэндэхи уран hайханайхидта бодотоор туhалдаг, мэргэжэлтэдые бэлдэхэ талаар ехэ юумэ хэдэг.

Профессиональна искусствын хүдэлмэришэдэй муугаар туhалхадань хаанаhаа уран hайханай бүлгэмэйхид мэргэжэлтэй болохоб даа. Шадаха соогоол дуулалдаха, хатарха саг болодог гээшэ. Тиимэhээ хүгжэм, дуунууд, хатарнууд уран hайханайнгаа шанар шэнжые алдадаг. Шэнэ дуу, хатарнуудые «Байгал» ансамблиинхид (хүтэлбэрилэгшэнь В. Молонов) арадай дунда нэбтэрүүлхэ уялгатай. Теэд тэдэ өөhэдөө наада харуулхаhаа ондоо юумэ хэдэггүй. Тэдэнэй заабаряар табигдаhан нэгэшье хатар хүдөөдэ олохогүйт. Ганса энэ бэшэ, ансамблиинхид кадрнуудаа hэргээнэгүй, шэнэ хүнүүдые нэмэнэгүй. Хэтэрхэдээ дуушадаа үсөөрүүлжэ, хоорой дуунуудые үсөөн гүйсэдхэдэг болонхой. Тиимэhээнь олоороо дуулаха шэнэ дуунууд бэшэгдэнэгүй. Филармониин репертуаршье ехэ хуушанай, шэнэ шэнэ hонин дуу хатараар hэргээгдэнэгүй.

Дуу, хатар имагтал арад зонойнгоо үндэhэн культура соohоо удхалха зэргэтэй байгаабди. Энэ талаар илангаяа композиторнуудай Холбоон оролдохо зэргэтэй юм ааб даа. Теэд тус Холбооной эмхидхэлээр hүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ нэгэшье экспедици хүдөө гараагүй. Гансал Буряадай Ниитын эрдэмүүдэй институт (директорынь Д. Лубсанов) арадай дуунуудые бэшэжэ абаха ажал ябуулдаг. Зүгөөр тэндэхи эрдэмтэд бэшэhэн дуунуудаа хүгжэмшэдтэй hайса зүбшөөд тунхаглажа эхилдэг hаань hайн hэн. Юундэб гэхэдэ, аянгын талаар тэдэ дуунуудые муугаар бэшэжэ абаhан дээрэhээ, алдуу гарахала hанадаг. Жэшээнь, «Хори буряадай дуунуудай» гараад байhан нэгэдэхи боти соо тиимэ алдуунууд үзэгдэнэ.

ДУУНУУД ЗЭДЭЛНЭ...

АРАД гээшэ өөрынгөө оюун бэлигые ямаршье сагта харуулжал, арадайнгаа уран hайханай уутые арьбадхажал ябадаг. Тэрэшэлэн республикымнай хүдөө нютагуудай, хото городуудай уран hайханай бүлгэмүүд миин байдаггүй.

Илангаяа Бүхэроссин харалгануудай урда тээ тэдэ ажал хүдэлмэреэ hэргээжэ, арадайнгаа дуу хатарай баялигые элитээр харуулхаар бэлдэжэ байна.

Мүнөө үедэ Сэлэнгэ, Хори, Хэжэнгэ, Түнхэн, Зэдэдэ уран hайханай бүлгэмэйхид бодотоор хүдэлжэ эхилээ. Жэшээнь, Хориин аймагай «Первомайский» совхоздо мүнөө дуунай, хатарай, хүгжэмэй кружогууд хүдэлдэг. Тэдэ 50—60 хүнhөө бүридэhэн хоортой. Совхозой партийна организаци (парторг нүхэр Золтоев) клубай хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулдаг.

Мүн сэлэнгынхид ехэ hайн үүсхэл гаргаа. Тэндэхи КПСС-эй райком харьяата колхоз, совхозуудые уран hайханай бүлгэмэйхидтэ мүнгэ hомолхо асуудалаар бюро дээрээ шиидхэбэри гаргаhан байна. Тиигэжэ оронгынхид, юрөөгэйхид шэнэ hайн хубсаhатай, хүгжэмэй зэмсэгтэй болож байна. Оронгынхидай хоор мүнөөшье суурхана. Гадна Улаан-Үдын залуушуулай ансамбль, Хяагта хотын пенсионернүүдэй хоор наада бэлдэжэ эхилээ. Тэдэнэр арадай ба революционно дуунуудые гүйсэдхэдэг. ЛВРЗ-гэй, мяха-консервын комбинадай уран hайханай бүлгэмүүд hайнаар ажаллана.

Иимэнүүд, жэшээ абамаар, оролдолго ехэтэй бүлгэмүүд республика соомнай олон юм. Тиихэдээ партийна, советскэ органуудай анхаралаа бодотоор хандуулдаг, комсомол залуушуулай эдэбхи ехэтэй газарнуудта уран hайханай бүлгэмүүд hайнаар ажаллана. Республика соомнай 600 гаран соёлой гуламтанууд бии юм. Тэдэнэй бултадаа жэгдэ hайн ажалтай болохын түлөө, хүдөөгэй уран hайханай бүлгэмүүдэй ажал хүдэлмэриие ганса hайндэр, харалгануудта зорюулжа бэшэ, саг үргэлжэ хүдэлжэ, арад зоноо баясуулжа байдаг ёhото соёлой гуламтанууд болгохо манай бүгэдэ ниитын хэрэг.

Б. ЦЫРЕНДАШИЕВ,
арадай Зохёолой байшангай директор.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариадай заседани

ХЕЛЬСИНКИ, декабриин 9. (ТАСС). Декабриин 8—9-дэ эндэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариадай заседани болоо. Энээниие Соведэй генеральна секретарь Ромеш Чандра (Инди) хүтэлбэрилбэ. Вьетнам арадтай hаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөе улам үргэдхэхэ, Вьетнамда эсэргүү США-гай зээрхэг түримхэй ябуулгые болюулга тухай асуудал гол болгогдон хэлсэгдээ гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариадай заседани тухай эндэ тунхаглагдаhан коммюнике дотор хэлэгдэнэ. Нацизмын дахинаа hэргээгдэжэ байhантай дашарамдуулан, Европын ба бүхы дэлхэйн улад зоной зүбөөр hанаата болож байhые ВСМ-эй секретариат тэмдэглэнэ, Гессен ба Баварида болоhон hунгалта ядерна зэбсэгтэй болохо гэжэ бундесверэй шунахайралга дээрэ дурсагдаhан ушарые гэршэлнэ гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ. Европын Аюулгүй байдал хангаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула Европын бүхы оронуудай политическэ, ниитын хүсэнүүдэй конференци зарлаха зорилгоор ВСМ-эй секретариат оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха байха.

ВСМ-эй президиумэй заседани 1967 оной февралиин 25—27-до Чехословакида зарлахые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариат hанамжалба.

Хүлhэншын мэдэрэлгэ

СТОКГОЛЬМ, декабриин 9. (ТАСС). Готланд аралhаа гарбалтай швед Клас Клинт гэгшэ Конгын республикадахи (Киншаса) хүлhэншэдэй зэргэдэ алба хэдэг, hарадаа 1500 шахуу доллар түлөөhэ абадаг байна. «Афтонбладет» гэжэ үдэшын газетэ Швецидэ амаралтаар ерэhэн Клинттэй корреспондентынгээ хэhэн хөөрэлдөөе мүнөөдэр тунхаглаба.

«Һайн дуратаниие элсүүлдэг американска бюро намайе хүлhөөр абаад, Доминиканска Республика эльгээhэн юм гэжэ дурсагдаhан корреспондентдэ тэрэ хүлhэншэн мэдээсэбэ. — Тэндэ хэрэгэй дүүрэхэдэнь, намайе Конго худар эльгээгээ hэн, мүнөө Родези ошожо «ажаллаха» арга бии болоод байна».

Клинт зургаан жэл хүлhөөр алба хэжэ байнхай. Алаhан хүнүүдэйнгээ тооешье мэдэхэеэ болишоо. «Абяа шэмээнэй дуулдахада—шэдхэ шэрэнги соогуур автомадаар буудахаш, хашхарhан абяанай гарахада—үхэhэн хүнүүд тээшэ харангүй саашаа ошохош»,—гэжэ энэ алуургшан Африкада хэhэн «баатаршалга» тухайдаа ярина.

ВФП-гэй ГЕНСОВЕДЭЙ 16 СЕССИ

СОФИ. (ТАСС). ВФП-гэй генсоведэй 16 сессиин декабриин 8-най үглөөнэй заседани дээрэ Федерациин генеральна секретарь Луи Сайян ВФП-гэй уставта хубилалтануудые оруулха комиссиин хүдэлмэри тухай элидхээ. Элидхэлэй hүүлээр Хитадай түлөөлэгшэ үгэ абаад, тус уставые үндэhөөрнь хубилгаха, үнэндөө усадхаха эрилтэ табиба. Совет профсоюзууд тушаа ходо хэлэдэг хардалга гүрдэлгэнүүдээ дабтажа эхилхэдэнь, түрүүлэгшээр hууhан Г. Варнке хорибо. Теэд Хитадай делегат трибунаhаа буунгүй, микрофонгүйгөөр шашажа үргэлжэлөө. Удаан забhарлалгын соносхогдоhоной hүүлээр, заседаниин түрүүлэгшэ Луи Сайянда үгэ үгтөө.

ВФП-гэй генсоведэй президиумэй гэшүүд сессиин хүдэлмэридэ гуримтай зохидоор хабаадаха эрилтэ табижа, Хитадай түлөөлэгшэдтэй үгэеэ ойлголсохо hэдэлгэ гаргаа. Теэд hанаhан, хүсэhэн бүхы юумэеэ хэхэбди гэжэ Хитадай түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Тэдэнэй этигэмжэ түлөөлэлгые шалгахада, гансахан хүниинь лэ генсоведэй гэшүүнэй орлогшо, харин бэшэниинь генсоведэй списогтэ үгы байшоо гэжэ Луи Сайян мэдээсэбэ.

Сессиин саашанхи хүдэлмэридэ Хитадай түлөөлэгшэдые хабаадуулхагүй гэжэ генеральна секретарь президиумэй үмэнэhөө дурадхаа. Энэ дурадхалые Албаниин түлөөлэгшэд эрид буруушааба.

Уругвайн делегат Хитадай түлөөлэгшэдтэ эрид шанга харюу үгөө. Советскэ Союз. ВФП тушаа хардалга гүрдэлгэ хүүлхэ ёhогүйбди гээд, генсоведэй президиумэй дурадхалые дэмжэбэ. Энэ дурадхалые hайшаажа Чехословакиин, Монголой Арадай Республикын, Италиин, Индиин түлөөлэгшэд үгэ хэлээ. Зарим делегацинууд тэрэ дурадхалые буруушааhан байна.

Дурсагдаhан асуудал зүбшэн хэлсэгдэhэнэй hүүлээр дуугаа үгэлгэдэ табигдаад, Генсоведэй президиумэй дурадхалые тон олонхи делегацинууд hайшаажа дуугаа үгэбэ.

Патриодуудай амжалта

ХАНОЙ, декабриин 9. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд ноябриин түрүүшын 20 хоногой турша соо Тхузаумот провинцида американска түримхэйшүүлтэй, дахуул сэрэгүүдтэй дайлалдахадаа, дайсанай 542 солдат ба офицерые (тэрэ тоодо американска 336 сэрэгэй албатаниие) хүлhөөнь буулгаа гэжэ ВИА агентство мэдээсэбэ.

ХУНВЭЙБИНҮҮД МҮРДЭХЭ ХЮДАХЫЕ ДУРАДХАНА

ПЕКИН, декабриин 9. (ТАСС). Хунвэйбинүүдэй тарааhан материалнуудhаа харахада, Баруун-Урда Хитад «соёлой хубисхалые» ехэ эсэргүүсэлтээр угтадаг КНР-тэхи районуудай нэгэн болоно. Сычуаниин университедэй хунвэйбинүүд «Сычуань жибао» газетын хабсаргалта болгон тунхаглагдаhан хуудаhануудай нэгэн дотор иигэжэ дурадхана. «Баруун-Урда Хитадта соёлой хубисхалда эсэргүүсэлгын хүсэн ондоо районуудhаа үлүү шанга байна».

КПК-гай ЦК-гай Баруун-Урдахи бюрогой нэгэдэхи секретарь, КПК-гай ЦК-гай политбюрогой гэшүүн Ли Цзин-цюань, Сычуаниин провинциальна партийна комитедэй нэгэдэхи секретарь, КПК-гай ЦК-гай гэшүүндэ кандидат Ляо Чжи-гао, Сычуань провинциин арадай комитедэй түрүүлэгшэ, КПК-гай ЦК-гай гэшүүндэ кандидат Ли Дачжань болон бусад олон партийна хүтэлбэрилэгшэд хунвэйбинүүдэй, тэдэнэй хойноhоо дагагшадай шанга хараалда оронхой. Эдэнэр бултадаа Мао Цзэ-дунай хараа бодолдо, үзэл сурталда эсэргүү үгэнүүдые хэлээ. «соёлой хубисхалда» эсэргүүсэhэн ба hүйдхэлэй ябуулга хэhэн байна гэжэ гэмнэгдэнэ.

Ли Цзин-цюание КПК-гай ЦК-гай Баруун-Урда бюрогой нэгэдэхи секретариин тушаалhаа гаргаха, тэрэ бюрое шэнэдхэн эмхидхэхэ, «Хитадай Баруун-Урда хубиие сүлөөлхэ» эрилтэ табина.

«Түрүүлэгшэ Маогой агууехэ дайшалхы уряада эдэбхитэйгээр харюусахыень. «штабуудые сохихыень» тайлбарилан хэлэбэл, нютагуудтахи партийна комитедүүдые сохихыень, «Баруун-Урдахи бюрое сохихо, провинциальна, городской партийна комитедүүдые галдахыень» хунвэйбинүүд өөhэдынгөө талынхидые уряална. «Энэмнай түрүүлэгшэ Маогой заажан революциин гол шэглэл болоно» гэжэ мэдүүлнэ.

Тэрэшэлэн Сычуань провинциин, Чэнду хотын партийна комитедүүдтэхи, КПК-гай ЦК-гай Баруун-Урда бюродохи «засагые эзэлхэ» гээшэ бидэнэй түрүүшын ээлжээнэй «дайшалхы зорилго» болоно гэжэ Сычуаниин хунвэйбинүүд мэдүүлбэ. Хунвэйбинүүд эдэ зорилгонуудаа дүүргэхэ арга болгон «үймөө татаха», «мүрдэлгэ хюдалга хэхэ» гэжэ дурадхана. «Мүнөө улаан хюдалгын үе, ехэ хүлгөөнүүдэй үе тогтоохо ёhотойбди. Юундэб гэхэдэ. Мао Цзэ-дунай үзэл сурталhаа эшэ үндэhэтэй шэнэ байдал иимэл гуримаар тогтоожо болохо байна!» гэжэ Сычуаниин университедhээ ерэhэн хунвэйбинүүд мэдүүлнэ.

Хунвэйбинүүд КПК-гай Сычуаниин провинциальна комитедэй орган—«Сычуань жибао» газетые. Чэндугай горкомой, провинциин захиргаанай центрэй орган — «Чэнду ваньбао» газетые хунвэйбинүүд мүн лэ айхабтар ехээр хараана. «Сычуань жибао» газетэ «КПК-гай ЦК-гай түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дуниие муушалаа», тэрээндэ «харшаар хандаа», «соёлой хубисхалда зэбүүрхэдэг. hүйдхэдэг байгаа гэжэ хунвэйбинүүд гэмнэнэ.

РЕПОРТАЖ

ХҮДЭЛМЭРИШЭН УГТАЙ БҮЛЭ

Буряадай индустриин түшэг болохо Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой гол үүдээр үдэр бүри хэдэн мянган хүдэлмэришэд орожо, гаража байдаг. Василий Михайлович Маркин тэдэнэй дунда мүн лэ тэрэ үүдээр гушан жэлэй туршада соо ажалдаа орожо, гэртээ харижа байгаа. Энэ нүхэрнай ажалайнгаа алдарта замые компрессорнэ түхеэрэлгэнүүдэй машинистын туhалагшаар эхилhэн юм. Удаань булад хайлуулагшаар, локомотив хабсаргадаг слесарээр ажаллаа hэн. Байгша оной июлиин 25-hаа пенсидэ гаратараа Василий Михайлович компрессорнэ станциин слесарээр хүдэлмэрилжэ байгаа.

Василий Михайлович Маркинай бүлэ 9 хүнhөө бүридэдэг. 7 үхибүүдынь барандаа ЛВРЗ-дэ ажаллажа, хүдэлмэриин онол, дүй дуршэл олонхой юм. Тэдэнэй зариманиинь мүнөөшье ажаллаhаар зандаа. Түрүүшынь басаган Маша эндээ токарёор ажалладаг байгаа. Тэрэ мүнөөшье энэ мэргэжэлээрээ Новокузнецкын металлургическа заводто хүдэлмэрилнэ. Хоёрдохи басаган Настасинь мүн лэ ЛВРЗ-дэ ууралаар хүдэлдэг балтын машинист байгаа юм. Харин гурбадахи басаганиинь Галуута-Нуурай дунда hургуулида багшалдаг.

ЛВРЗ-дэ мүнөө ажаллажа байдаг гурбан хүбүүдээрээ Василий Михайлович омогорхонги юм. Дайнай хүшэр жэлнүүдтэ ехэ бүлэтэй айлда илангаяа бэрхэшээл ушардаг hааб даа. Теэд тэдэ баран мүнөө ходоржо, үри хүүгэдынь «гараа ганзагада, хүлөө дүрөөдэ хүргэнхэй».

Би hаяхан Василий Михайловичай бүлынхидтэй танилсаа бэлэйб. Гэртэнь ошоходом, Василий Михайлович Наталья Игнатьевна нүхэртэеэ шэнэ шэнэ hонинуудые хөөрэлдэжэ hуугаа hэн. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй басаган, Зүүн-Сибириин соёлой институдай библиотечнэ факультедэй ассистент Александра Васильевна аба эжы хоёртоо газетэ уншажа байгаа бшуу. Наталья Игнатьевна урдань мүн лэ заводто ажалладаг байhанаа дайнай жэлнүүдтэ үхибүүдээ хүмүүжүүлжэ, гэртээ байдаг болоо hэн.

«Социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ», «Эрхим паровозник», коммунис ажалай ударник Василий Михайловичай хүбүүд заводто хүдэлмэрилнэ гэжэ дээрэ дурдаа hэмди. Тэдэмнай хэд гээшэб? Локомотиво-колесно цехтэ хоёрынь ажалладаг юм.

Петр Михайлович 24 жэл соо заводто ажаллажа байна. Тэрэ мүнөө цехэй механик болонхой. Энэл цехэй түхеэрэлгын заhабарилагшадай бригадада эгээ одхон Маркин—Алексей ажалладаг. Тэрэ залуухашье hаа коммунис ажалай ударник болонхой.

— Юрэдөөл Алексей гээшэмнай эсэгэдээл адли ажалда нилээдгүй түншэтэйхэнөөр хандадаг зантай юм,—гэжэ Алексейн ажалладаг бригадын бригадир Кузьма Андреевич Костыгин омогорхонгёор хөөрэнэ.

Хүршэ электромашинна цехтэнь Василий Михайловичай гурбадахи хүбүүн—ахалагша технолог Михаил Васильевичые эсэгэбобди. Тэрэ цехэйнгээ ахалагша мастер М. В. Сиговтэй, токарь А. Ивановтой хамта ухаалан зохёолгын үнэтэ дурадхал оруулаа. Тэрэнэйнь ашаар үйлэдбэриин ехэ алмалта хэгдэхэ юм.

Михаил Васильевич заводто 23 жэл соо ажаллаад байна. Тэрэнэй нүхэр Анна Аверьяновна мүн лэ заводто технологоор ажаллана.

Василий Михайлович Маркинай бүлын үшөө нэгэ hайшаалтай талань гэхэдэ — тэдэнэр барандаа hуража, эрдэмээ дээшэлүүлжэ байдаг. Михаил хүбүүниинь слесарээр хүдэлжэ байгаад, үдэшын hургуулида hуралсаад, удаань түмэр замай техникум дүүргээ hэн. Мүнөө үень тэрэ технологическа институдай үдэшын отделениин 3-дахи курсда hуралсана. Механик Петр Михайлович энэл институдай 2-дохи курсда hурадаг. Одхон хүбүүн—слесарь Алексей түмэр замай техникумэй үдэшын отделенидэ 4-дэхи курс дүүргэхэ юм.

Имэл даа, юрын хүдэлмэришэ Василий Михайлович Маркинай эбтэй эетэй, ажалша бүлэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1). В. М. Маркин, тэрэнэй басаган Александра, hамгин Наталья Игнатьевна гэгшэд шэнэ hонинуудые дуулаад. 2). (Зүүн гарhаа) одхон хүбүүн Алексей бригадир К. А. Костыгинтай станок заhабарилна. 3). (баруун гарhаа) технолог М. В. Маркин, ахалагша мастер И. В. Сигов болон токарь Алексей Иванов гэгшэд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ шэнэ дурадхалаа үшөө дахин шэнжэлнэд.

П. БУРМАКИН.
Авторай фото.

МЕХАНИЗАТОР— УХААЛАН ЗОХЁОГШО

«Рассвет» колхозой тарянай тоог дээрэ юрэ бусын... пневматическа зернопульт хүдэлгэгдэдэг болонхой. Тэндэ оршоhон томо томо складуудта дурсагдагша оньhон машинаар ороохо таря оруулхада тон түргэн байба. Юуб гэхэдэ, сэбэрлэгдээд обоологдоhон таряае 60-аад метрэй зайhаа складуудай нээлгээтэй үүдээр гү, али сонхооршье тус зернопульт сэхэ сорготуулан шэдэлжэ үгэдэг юм.

Энэ шэнэ түхэлэй пневматическа зернопультые тус колхозой хуушанай механизатор Калина Прокопьевич Афанасьев ухаалан зохёожо хабсаргаа. Калина Прокопьевич хуушаржа хэрэгээ хүсэhэн ОП-15 түхэлэй машинын вентилятор абажа, минутын 1450 эрьесэ үгэдэг, 4,5 киловатт хүсэтэй электромотортойгоор тусхай түлгада хоноогоод, удаань тэдэ хоёроо холбожо хүдэлгөө юм. Тэрэнэйнь ашаар вентиляторай турбина хүдэлхэдөө, тусхай хоолойгоор насосно хушуундань шуурган hалхи эльгээжэ, үйрхэй ороохо сэсэрүүлэнгүй, хүсэтэйгөөр шэдүүлдэг байна.

Калина Прокопьевич Афанасьевай ухаалhан энэ зернопультын хүдэлмэриие ганса хүн хангадаг. Тиихэдээ час соо 10 центнер ороохо тарянай обоохойе нүүлгэжэ үрдихэ байна.

Бэшүүр.

В. БОРИСОВ.

СССР-эй журналистнуудай холбооной гэшүүн Евгений Степанов хэдэн номуудай автор юм. Тэрэнэй нэрэ соло манай республикын уншагшадта мэдээжэ болонхой.

Евгений Степанов республикынгаа аймагуудаар саг үргэлжэ аяншалжа, хото, хүдөөгэй ажалшадай ажал хүдэлмэреэр hонирхоно. Һаяар журналист Буряад оронойнгоо хүнүүд, түүхэтэ газарнууд, байгаалиин үзэсхэлэнтэ гоё hууринууд тухай шэнэ ном бэшэжэ дүүргэбэ. Энэ номhоо нэгэ хэhэгые уншагшадтаа дурадханабди.

ХҮНДЭТЭ НҮХЭР! Манай республикын урда зүгөөр аяншалаа hаа, хуушанай Хяагта городто бүхы зүрхэнhөө дурлаха байхаш. Энэ город аха дүү Монгол Арадай Республикын хилэ дээрэ оршодог юм. Гэбэл хэзээ угhаа Россида түүхэтэ газарнуудаараа суурхаhан город мүн.

...Хяагта ошохоёо харгыда мордоё.

Хяагтын харгы республика доторoо гоё hайхан, hонирхолтой харгынуудай нэгэн: Сэлэнгын голоор ошожо, Галуута нуурые отолон гарадаг. Сэлэнгэ мүрэнэй зүүн болон баруунше эрьеэр харгы гүйнэ. Зунай үедэ дүүрэн hабата мүрэнэй олтирогууд анхаралыетнай эзэлүүдгүй хадууха. Тэдэнэй нэгэндэ ородой агууехэ поэт Александр Сергеевич Пушкинай түрэл болохо, өөрынгөө үе сагта гүрэнэй мэдээжэ ажал ябуулагша ябаhан негр Ганнибал сүлэлгэдэ байhан юм.

Транссибириин түмэр замай баригдахаhаа урда тээ Хяагтын харгы Россие Центральна ба Урда-Хойто зүгэй Азиие холбодог гол харгы байгаа бэлэй.

...Харгымнай Ново-Селенгинск тосхондо хүрэнэ. Мүнөөнэй Ново-Селенгинск—шэнэ түхэлэй тосхон. Тус тосхондо декабристнууд аха дүүнэр Михаил, Николай Бестужевтан, К. П. Торсон сүлэлгэдэ ажаhууhан. Ново-Селенгинскhээ холо бэшэ тэдэнэй хүүрнүүд бии. Мүн эндэ «Южнороссийский союз рабочих» гэжэ хаанта засагта эсэргүү эмхидхэлэй гэшүүн Н. Б. Наддачин сүлэлгэдэ байгаа.

...Ой модон соогуур ошоhон харгы гэнтэ набтархан добо өөдэ гүйн гараад, урдамнай город дэлгэршэнэ.

Городой түүхэ тухай хэдэн үгэ. Хяагтада түрүү үзэл бодолтой наймаашан Алексей Михайлович Лушников ажаhууhан юм. Тэрэнэй гэр мүнөө болотор бии. Энэ гэр гоё hайхан архитектураараа, шулуун бартаагаараа бэшэ, харин эндэ хэгдэжэ байhан хэрэгүүдээрээ hонирхолтой. А. М. Лушников гэр соогоо Забайкалида зурагуудай түрүүшын галлерейе нээhэн. Тэрэ ородой ба хари гүрэнүүдэй уран биирын классигуудай зохёолнуудые суглуулаа бэлэй. А. М. Лушников Сибириин ургамалнуудай гайхамшаг баян оранжерей эмхидхэжэ шадаа.

А. Лушников эрдэм соёлой түрүү хүнүүдтэй нягта холбоотой байгаа. Тэрэнэй гэртэ мэдээжэ аяншалагшад Н. М. Пржевальский, П. К. Козлов, В. А. Обручев, Потанинай бүлэ ба бусад тогтодог, уулзалгануудые үнгэргэдэг hэн. Алексей Михайлович Герценэй хэблэдэг «Полярная звезда», «Колокол» журналнуудые захидаг бэлэй.

Аяар холын Лондонhоо абтадаг захилнуудые городой түрүү хүнүүд уншадаг байгаа.

Худалдаа наймаанай хэрэгээр Лондондо ошоходоо, Лушников Герцентэй уулзаа ёhотой гэhэн бодомжо үндэhэтэй.

Бимбаевай зохёоhон «Ород-Монгол толи», «Кяхтинский листок» ба «Байгал» газетэнүүдые хэблэлгэ мүн Алексей Михайловичай ажал ябуулгатай холбоотой.

Байгал тухай дуун бии hэмнай. Гоё дуун бэлэй. Мэдэхэ hэн гүш дуунай авторые? Буряад орон ерэтэрээ бишье мэдээгүй хүм.

Тус дууе Дмитрий Павлович Давыдов бэшэhэн. Тиихэдэ өөрөө Хяагтын уезднэ училищада багша байгаа. Училищиин эзэлжэ байhан гэр соо ород-монгол hургуули нээгдэжэ, тус hургуулиие буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржо Банзаров дүүргэhэн домогтой.

Д. П. Давыдов Ачинск городто 1811 ондо түрэhэн юм. Һанана гүш, Эсэгэ ороноо хамгаалгын 1812-дохи оной дайнай суута герой Денис Давыдовые? Денис Давыдов Дмитрий Давыдовай түрэл абга болохо. Мүн декабрист В. П. Давыдов өөртэнь дүтын хүн юм. Хожомынь Дмитрий Павлович омогорхон иигэжэ бэшэхэ:

Омог уг гарбалайхидни
Огшом Рязаниин таладашье
Огторгойн мүшэдтэл
ялалзаа.

Суутай бэлэй дайн
байлдаандашье
Суртал соёлойшье дансадаа...

Дмитрий Давыдов Троицкосавскда (Совет засагай урда Хяагта иигэжэ нэрлэгдэдэг байгаа) Эрхүүгэй гимназиие дүүргэhэнэйнгээ удаа ерээ бэлэй. Залуу багша эдэбхитэйгээр, ехэл дуратайгаар хүдэлмэрилжэ эхилнэ. Шүлэгүүдые олоор бэшэнэ.

Дмитрий Павлович Сибирьтэ, тэрэнэй арадуудта, шэрүүн байгаалида бүхы зүрхэнhөө дурлаhан юм. **«Буряадай абари мэдэхэ аад, бүхы гуримыень сахидаг бэлэйб»** — хожомынь нэгэ шүлэг соогоо иигэжэ бэшэhэн байха.

МУЗЕЙ БОЛОҺОН ХОТО

Имэл хүнэй декабристнуудтай дүтэ байхаhаа нүхэсэдэг ушар гайхалтай бэшэ. Гэбэл Бестужевтан Хяагта ерэхэдээ гансал Лушниковайда тогтодог hэн. Мүн тэрэнэйдэ бусадшье декабристнууд ерэдэг байhан.

Декабристнуудтай ба Лушниковтай холбоотой нэгэ hонин мэдээсэл бии. Теэд энэ мэдээсэл үльгэр домог юм гү, али бодото үндэhэтэй гү? Ушар юуб гэхэдэ, А. М. Лушников декабристнуудай үймөөн тухай шухала удхатай документнүүдые хадагалжа байhан гэлсэдэг. Тэдэ документнүүд тусхай сүндүүг соо хэгдэнхэй. Декабристнуудай үймөөнэй 100 жэлэй ойдо нээгдэхэ захилтай байhан hураггай.

Имэ сүндүүгэй бии байhан тухай Алексей Михайловичай аша гушанар хэлсэдэг hэн. Жэшээлхэдэ, тэрэнэй басаган Александра Алексеевна Швецова сүндүүг бии байгаа гэжэ харюусалгатайгаар нэгэтэ бэшэ дабтадаг бэлэй. Энээн тухайгаа Александра Алексеевна оло дахин Хяагтада бэшэг бэшэhэн. Тус бэшэгүүд городой хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейдэ хадагалагдана. «Эсэгынгээ аша Викторто тэрэнэй саарhануудые, зарим эд бараае яажа, хаанаhаа олохоб гэжэ хэлэхэ бэлэйб» гэжэ Александра Алексеевна бэшээ юм. Эсэгынгээ саарhанууд тухай басаганиинь мэдэдэг лэ байгаа гэжэ hанагдана. Харин Александра Алексеевна hая Парижда наhа бараа.

Виктор мүнөө Брянск городто ажаhууна. Тэрэ иигэжэ бэшэнэ: «Мүн 1925 ондо нээгдэхэ захилтай архивай бии бэйhан ушар hэжэглэл түрүүлхэ ёhогүй. ...Энэ архивай үнэ сэнтэй, hонирхолтой байhаниинь дамжаггүй. Тэрэ архивые бэдэрхэ хэрэгтэй».

Энэ архив мүнөө болотор бии гү? Тэрэниие хаана бэдэрхэб? А. М. Лушников өөрөө 1901 ондо наhа бараа. Һамганиинь—1915 ондо. Эхэдэмнай нэгэ hонирхолтой сүндүүг бии hэн гэжэ тэдэнэй бусадшье үхибүүдэй хэлэдэг байhан ушар мэдээжэ болонхой. Теэд тэрэ сүндүүг хаана ороо б? Хари гүрэндэ абаашагдаhан гү, али газарта зоогдонхой гү?...

Энэ hонирхолтой нюусые хүсэд тааха түлхюур олдохол гэжэ hанагдана.

...Городтой танилсалгые хаанаhаа эхилhэн дээрэб? Һанана гүш түүдэгэй дэргэдэ дууладаг партизануудай дуунуудые? Тэдэнэй дунда нангин далай — гаалгын...

Хяагтын түүхэдэ, уран зохёолой түүхэдэ Дмитрий Павлович hайхан дурасхаал үлөөгөө.

Уран гоёор, хүнэй гайхамаар бодхоогдоhон ород сүмэнүүд Троицкосавскда олон байhан. Тэдэнэй эгээ томонуудайнь нэгэн—1817 ондо баригдаhан Троицка сүмэ. Тэрэнэй орой глобус шэнги бүтээгдэнхэй, досоонь Фукогой маятник үлгэгдэнхэй байhан түүхэтэй. Тэрэ үедэ иимэ ушар хүн зондо ехэл гайхуулагдадаг hэн гэхэ.

...Хяагта город революционно алдарта түүхэтэй. Городой юрын ажалшад Совет засагай түлөө сагаантанаар, интервентнүүдээр баатар ёhоор тэмсэhэн юм. Мүн эндэ, гоё hайхан сэсэрлиг соо, 1918 ондо сагаантанда зобоолгон алуулhан Троицкосавскын түрүүшын Соведэй гэшүүдтэ хүшөө бодхоогдонхой. Бургын дабаан дээрэ хатуу тэмсэлдэ 1919—20 онуудта унаhан 1500 улаантанда хүшөө бии.

Буряадай мэдээжэ революционер Цыремпил Ранжуровай, партизанска отрядай командир Нестор Каландаришвилиин ажаhууhан гэрнүүд нангинаар сахигдана.

...Городой түүхэ тухай бэшэhэмни бүхы түүхынь заахан хуби болоно.

Е. СТЕПАНОВ,
СССР-эй журналистнуудай холбооной гэшүүн.

ОЙДО ВОЛОҺОН УШАР

Малшан Бадмажап Гомбоев ная наhата үбгэн Мэгмид Михинов хоёр нэгэтэ нүхэсэжэ, хэрмэнэй агнуурида гарабад ха. Ойдо тээ ойртод гээд ябатарнь, түрүүлээд ябаhан нохойнуудынь модо руу гүйлдэжэ ороод, ехээр боролдобо. Ангуушад тэдэнэй хүсаhан газар тээшэ шамдуухан дүтэлбэ. Мэгмид үбгэжөөлэй моринhоо бууха гэжэ байтарнь, гэнтэ баабгай дээрэнь буулдашаба.

Харин нүгөө нүхэрынь hамбаатайхан байжа, гурбан буудалгаар арьяатаниие тарайлгажархёо. Мэгмид үбгэншье мэгдээгүй, баабгайда баhа нэгэ hомо нэмээгээ.

Ная наhата Михинов Иисэнгын совхозой 3-дахи отделениин малшан Гомбоев хоёр иигэжэ барагхан шаруухa мухарюулаа.

Агнуурийн энэ сезондо Михинов 130 хэрмэ, Гомбоев 102 хэрмэ, 1 шоно бариад байна.

Л. ТКАЧ.

Ярууна.

Хурьган малгай hэгсэрhэн
Хургы Буряад дайдамнай
Үбэлэй шэрүүн аашые
Үбсүүн дээрээ абабал даа.

Мүнхэ сагаан дуулгатай
Мүндэгэр мүндэгэр Саянууд
Һалхи, жабар, шуургандаш
Һанаа амар табхайнал.

Хододоо ногоон үнгэлиг
Хорин нэмжээ хүбшэнүүд
Саhан нэхы хүнжэлдөө
Садатараа hажанал ха.

Яар хатуу шэпэhэтэй
Яблан шэлын арадахи
Яруунын сэнхир нууркууд
Ялалзана мүльhөөрөө.

Бороо, саhаар дутаагүй
Боргоин уужам талануунд
Ерэхэ жэлэй тарилгые
Ехэл хүлеэн хэбтэнэ.

Байгаалиин юумэн бүхэн
Байлдажа ядаад үбэлтэй
Гартань ороо гээшэл ха:
Мүльhэн сэгээн гэнжэтэй.

Харин буурал Байгалнай
Хазаарлагдангүй үбэлдэ
Хүсэтэ долгиёо эбхэжэ,
Хүхинэхэеэ hанаа ха.

Нэшэн долгиёо ерэхэдээ,
Нээрээшье гоё юм байна:
Эрьеын шулуун, мододто
Элдэб зүүдхэл зүүлгэнэ.

Булангиртан зайраар эхилээд,
Булгин гарана долгидынь.
Шэрүүн гэнжэhээ мултараад,
Шэдэнэ тэрэнээ эрьедээ.

Үбгэн буурал Байгалнай,
Үбэлдэ хэзээш диилдэхэш.
Тунга мүльhөөр наранда
Туяаржа байхалши.

Харин мүльhэн дороhоошни
Хадари, омоли губшааша
Өмог загаhаша хүнүүд
Одоош үбэлдэ диилдээгүй.

П. ЯХНОВЕЦКИИН фотоэтюд.

Ц-Б. БАДМАЕВ

Шэнэ шүлэгүүдhээ

ГЭСЭРШЭ АРЬЯАТАН ХОЁР

(ДОМОГ)

Гэр байра, зээригүй,
Гэсэршэн нэгэ үбгэжөөл
Харшан ёло амитантай
Хангай хүбшэдэ уулзашоо.

Зайгуул тэрэ арьяатан
Зандаа хүнэй багтахаар
Зарбагар амаяа ангайлгаад,
Забдан ерэбэ залгихаа.

Гасал үдэр ерэбэ хаяа.
Газар дэлхэйдэ үбгэнэй
Гансал шадаха юумэнинь
Гани Гэсэрэй түүхэ бэлэй.

«Үльгэр лэ наhаараа хэлээб
даа,
Үльгэрөөл хэлэhээр үхэhүү»
гэжэ
Үтэр шиидэн зорибо гэнэ
Үтэлhэн буурал гэсэршэ.

Гэнтэ тиигээд үбгэжөөл
Гэсэрээ эхилэн түүрээбэ.
Хүбшэ тайгын суурятатар
Хүсэеэ гарган түүрээбэ.

Нөөхи мяхаша арьяатан
Нангин, шэдитэй, удхатай
Гэсэрэй hалаа дуулахадаа,
Гэдэргээ болоhон домогтой.

ХӨӨРЭЛДӨӨН

Унаган тугал хоёр
Ушарба талада ябатараа
Нүхэрөө тугалынь үндэбэ хэ,
Нүгөөдэнь урдаhаань сэхэ
хараа.

Сэнгэн ябаhан хоёроймнай
Сэдьхэл тэнюун хүдөөдэ,
Яараха, мэгдэхэ юумэн үгы,
Ярилдахаа hанаба сүлөөдэ.

Туруутань хинсайн инсагаалаа,
Тугалынь мөөрэжэ гарабал даа.
— Ии-hoo-hoo!
— Мөө! Мөө!
Иигээд лэ дүүрэбэ ярилдаан.

ШОНО ДАХА

Шарга зүhэтэй мориёо
Шаргада оруулаад
гарабабди.
Хүhэр саhа бурьюулан,
Хүдөө абатаяа зорибобди.

* * *

Шанга хагсуу жабарта
Шонын арhан дахатай аад,
Шоно шэнги даарангүйб.
Шонын хүлдэмэ шуурганда
Шонын арhан дахагүйл hаа,
Шоно шэнгеэр улиха бэлэйб.

ТЭМЭЭН

Эмниг мориной нюрганда
Эмээл хүнүүд тоходог лэ.
Хоёр бүүргын хоорондо
Хабатай зохид байдаг лэ.

Энгин тэмээ унахада,
Эмээл балай хэрэгтэй бэшэ.
«Һог! Һог!» гэхэдэшни,
Һогсогод гээд лэ хэбтэгшэ.

Өөдөө үндын ургаhан
Өөрөө хоёр бүхэнтэй—
Өөрөө иимэ бүүргэтэй,
Өөрөө иимэ эмээлтэй.

СЭСЭ МЭРГЭН ҮГЭНҮҮДЭЙ АБДАРҺАА

1. Түрөөгүй хүбүүндэ түмэр үлгы бэлдэбэ.
2. Шамда хамаагүй, шандагануужаргүй.
3. Гоё хүн даарамхай, жороо мориин эсэмхэй.
4. Хонишон хүндэ хоол, хожогор хүндэ малгай.
5. Тэнэг хүн тэнгэриhээ аха.
6. Һураhан юумые hураарше таташагүй.
7. Тэрэ тэндээ, тэхэ ямаандаа.
8. Эдиhэн уруу хубирха, элюулhэн hэбхүүл хубилха.
9. Олон үгэдэ олзогүй, үсөөн үгэдэ гарзагүй.
10. Саг сагтай адли бэшэ, сахиза үбhэнтэй адли бэшэ.
11. Ашатын бэлэгhээ аманай бэлэг.
12. Эрэ хүн ээлтэтэй, эреэн могой хоротой.

С. БАЛДАЕВАЙ
суглуулбариhаа.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Совет наймаашан» гэhэн түрүү бэшэг. ТАСС-ай материалнууд». «Ородой эртэ урдын хотодо болоhон баярай hайндэр», «Совет-француз мэдүүлгэ», «Агуу ехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэhэн рубрика доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой пленумhээ тэмдэглэлнүүд. В. Седуновой статья. «Танай жаргалай түлөө» гэhэн фельетон.

Гурбадахи хуудаhанда: хилын саанаhаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Искусство» гэhэн клубай материалнууд.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

ОНТОХОН

САБУУТАЙ САР

Урда сагта нэгэ үбгэн хүгшэн хоёр ажаhууhан юм. Тэдэ хоёр гансал улаан сартай hэн ха. Үбгэниинь үглөө бүри сараа туужа бэлшээдэг байгаа. Үдэшэ бүри сарынь хара хүлhэн, уhа нойтон бусадаг болобо хаш. Тэдэ хоёр хүгшэд лахадаа сарнай уhа нойтон ерэдэг болоо гээшэб гэлдээд, нэгэ нютагай үбгэндэ энэ ушараа хэлэхэдэнь, тэрэ үбгэниинь бодожо үзөөд, иигэжэ хэлэбэ: «Үглөөгүүр сараа туухадаа тархиhаань hүүл хүрэтэрнь хамаг бэеынь сабуудаад табигты, тиигэбэлтнай нэгэ ушар байха даа»,—гэбэ ха. Үбгэн хүгшэн хоёр үглөөдэрынь тэрэ хэлээшынь бэелүүлээд, малаа бэлшээридэнь залабад. Үдэшэ болоходонь, нөөхи сарнай срэхэ юм бэшэ. Орой харанхы болотор байхагүйдэнь үбгэн сарба hүхөө бариад, сараа угтажа ойн захэ хүрэтэр ошоходонь, тэрэ сарынь нюрган дээрээ обоо бухал юумэ сомоhон арайхан ерэжэ ябаба. Үбгэн нюдөө аршажа байжа харахадань сар дээрэнь нэгэ баабгай, нэгэ шоно, нэгэ үнэгэн, нэгэ шандаган няалдашаhан байбад.

Үбгэн hүхөө далайгаад баабгайе таhа сабшажа алахам гэхэдэнь, тэрэнь: «Үбгэн, намайе табииш, үглөө хойто хада хоёр мори хүллөөд ошоорой, түлеэ бэлдээд байхаб»,—гэбэ ха. Тиихэдэнь баабгайе арай гэжэ сабууhаань хуулажа сүлөөдэ табиба. Шоные таhа сабшахам гэхэдэнь: «Үбгэн намайе табииш, би нэгэ баян айлай тарган мори намнажа танай хажууда асараад, алаад үгэхэб»,—гэжэ амалба. Тэрэ табигдаба. Шандага абахам гэхэдэнь: «Амандам зүрхэ, hүүлдэм сууха уяад табииш, амбаараа нээгээд байгаарай, би өөрынгөө нүхэдые бултынь суглуулжа асархаб, тиихэдэмни тэдэниие хаажа абаарайгты»,—гэжэ баhа табигдаба.

Үбгэн сараа туужа гэртээ ерээд, хамаг хараhан үзэhэнөө бултынь хүгшэндөө хөөрэжэ хонобо ха.

Үглөөгүүр бодоходонь, гэрэйнь тээ хойнохоно нэгэ тарган гэгшын морин үхэhэн хэбтэбэ. Үбгэнэй ошожо харахадань, үнөөхи шонымни хэлээшэ хүсэлдөө хаям гэжэ тэрэ мориной нойнгоо мяха асаржа амбаарлаба. Шандаган гүйжэ ерээд: «Амандам зүрхэ, hүүлдэм сууха уяад үгыш, нүхэдөө асархам»—гэбэ. Тэдэнээ уяулаад ой руу гүйжэ ябашаба.

Үбгэнэй амбаараа нээгээд байтар шандаган ой соогуур оог табижа байжа хашхараад, хамаг нүхэдөө бултыень суглуулаад, ябыт эндэмнай байха арга hалаал, аймшагта амитад бии болоод маниие бултымнай эдихэнь, би айhандаа таанадые аюулгүй газарта абаашаха гэжэ ерээб, харыт зүрхэм амаараа гарахаяа байнал гэжэ дахуулаад, үбгэнэй амбаарта асаржа хаалгаад, өөрөө бэеэ абарба.

Үглөө үглөөгүүрнь үбгэн хоёр моридые хүллөөд, баабгайн бэлдэhэн түлеэндэ ошобо ха. Ой ороод ябахадань үнөөхи баабгай урдань угтажа hууба. Үбгэн хажуудань ерээд, алим бэ үнөөхи бэлдэhэн түлеэншни гэхэдэнь, баабгайнь тээ тэндэ гээд, саашань дахуулан, хүнэй гарашагүй бүтүү шэрэнги соо оруулаад, зай ерээбди гэбэ. Үбгэнэй тэргэhээ буугаад харахадань, түлеэн байбагүй. Баабгай мүшэр суглуулаад: «Зай, үбгэн, губшагархан хабhаяа шарлуулха шоро асара, би шамай шаража эдихэм»,—гэбэ. Үбгэн айжа мэдээ табин алдаад, шоро бэдэрхээ саашаа ошобо ха. Ябажа ябахадань, үнөөхи үнэгэниинь дайралдаад: «Зай, үбгэн, хайшаа яараабта?»—гэхэдэнь, баабгайн хэлээшые үбгэн дууhыень дурсаба. Үнэгэниинь бага бодолгото болоод, иигэжэ хэлэбэ: «Ши, түргэн ошо баабгайдаа. Тэндэ нэгэ ангуушан ябана, би айhандаа наашаа гүйжэ ерээб»,—гэжэ хэлээрэй гэбэ. Үбгэнэй ошожо хэлэхэдэнь, баабгай бард гээд, айhандаа бэень hалганажа, хаана холо ябана гү гэжэ байжа hуража байтарнь, үнөөхи үнэгэн дүтэхэн ерээд, бүдүүн хоолойгоор: «Хажуудахи хөө хараш юм бэ?»—гэхэдэнь, баабгай аалиханаар: «Түгсүүл гыш!» — гэбэ. Үбгэнэй «түгсүүл» гэжэ хэлэхэлээр, үнэгэн: «Тэрэ түгсүүлээ тэргэдээ тээгээд уя!»—гэбэ. Баабгай энээниие дуулахалаараа hэмээхэн: «Тэргэ дээрээ намайе ашаhан болыш!»—гэхэдэнь, үбгэн арай гэжэ баабгайгаа тэргэдээ гээжэ, шанга гэгшээр уяба.

Үбгэн ехэ дайсанаа даража, одоол hанаагаа амарба. Үнэгэн хажуудань ерээд, ехэ мэхэтэйгээр: «Би өөрынгөө хэлэhэндэ хүрөөб, айхадаш амин дээрэш байбаб!»—гэжэ hайрхаба.

Саашадаа үбгэн хүгшэн хоёр бүрин бүтэн мүнөө болотор ажаhуунад гэлсэгшэ.

П. ЦЫРЕМПИЛОВ
бэшэжэ найруулба.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации—34-05 и перевод—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-02149. Зак. № 1160.